

JAARVERSLAG
HZPC HOLDING B.V.
2018 | 2019

HZPC
keeps you growing

**HZPC
KEEPS
YOU
GROWING**

MERK GROEIT MEE MET HZPC

Of je nu aardappelen teelt, verhandelt of verwerkt: we hebben allemaal een gevoel bij HZPC. Een binding, een beeld, een beleving. We vinden herkenning en vertrouwddheid bij het bedrijf, terwijl we ook groei en ontwikkeling meemaken. De wereld verandert, wij veranderen en bedrijven veranderen. Het merk HZPC groeit mee en is daarom vernieuwd.

Het grootste verschil zit in de manier waarop we communiceren. Samenwerking staat daarbij centraal: kennis en vernieuwing delen, de keten inspireren en zo samen verder groeien. In dit jaarverslag wordt al een tipje van de sluier opgelicht.

Meer zien en lezen van ons vernieuwde merk?
Bezoek www.hzpc.com

INHOUDS- OPGAVE

Jaarverslag 7

Directieverslag

Hoofdstuk 1 — Bericht van de CEO 7

Hoofdstuk 2 — HZPC een wereldwijde holding 8

Hoofdstuk 3 — HZPC keeps you growing 12

Hoofdstuk 4 — Bijdragen aan de toekomst van de aarde 15

Hoofdstuk 5 — Innovatie 19

Hoofdstuk 6 — De veelzijdige aardappel 23

Hoofdstuk 7 — HZPC at a glance. 26

Hoofdstuk 8 — Compliance, corporate governance & personalia 30

Verslag van de Raad van Commissarissen

Hoofdstuk 9 — Een solide onderneming 32

Jaarrekening 40

Overige gegevens 77

**'Ik geloof in
groei. Net als
een gezonde
aardappelplant
moet een bedrijf
en moeten
mensen zich
ontwikkelen.
Groeien en
bloeien'**

**Gerard Backx,
CEO**

01 — Proud of the entire industry

BERICHT VAN DE CEO

Geachte aandeelhouders, telers, relaties en medewerkers,

HZPC wil groeien en bloeien. Dat doen we niet alleen. Overal in de wereld staan we midden in de samenleving. Groeien doen we samen met onze partners. We planten samen en we oogsten samen. We zien dit letterlijk terug in onze nieuwe positionering waar 'keeps you growing' centraal staat.

2018/2019 was een bijzonder jaar. Dat geldt niet alleen voor ons, maar voor een groot deel van de aardappelsector. In Nederland en Europa hadden we te maken met een extreem droge zomer. De opbrengsten in tonnage lagen beduidend lager dan normaal.

Als marktleider heeft HZPC tijdens het seizoen zorgvuldig gezocht naar de juiste prijsstellingen. We zijn er bovendien in geslaagd om de oogst nagenoeg volledig als pootgoed te vermarkten. Het merendeel van onze telers kreeg uiteindelijk, ondanks een lagere opbrengst op het veld, een hoge financiële beloning.

Voor hun inspanningen verdienen de telers en de medewerkers van HZPC een groot compliment. Ook wil ik de klanten bedanken voor hun begrip dat de gewenste kwantiteit en kwaliteit niet altijd geleverd konden worden.

Wereldwijd was sprake van zeer verschillende omstandigheden en ontwikkelingen. Met onze kennis van de markten hebben we daar op ingespeeld. HZPC Holding boekte een record netto-omzet van 347,9 miljoen euro en een mooi bedrijfsresultaat van 13,7 miljoen euro.

**'Ik ben trots
op HZPC'**

HZPC houdt vast aan haar strategische koers. Productontwikkeling en marktontwikkeling versterken onze positie en de positie van onze telers en klanten. Partnerschap is voor HZPC het uitgangspunt. We willen naast onze telers en onze klanten staan.

Het past in onze visie en missie om bij te dragen aan gezonde voeding voor alle mensen in de wereld. Ook in gebieden waar de klimatologische omstandigheden zwaar zijn en zelfs in landen waar oorlog is.

Ik ben trots op HZPC.

Ik bedank onze medewerkers, wereldwijd, voor hun inzet in het afgelopen jaar. Alle partners, onze telers en onze klanten, wil ik dankzeggen voor hun vertrouwen.

Vriendelijke groet,
Gerard Backx,
CEO

HZPC EEN WERELDWIJDE HOLDING

HZPC Holding is overal in de wereld thuis. We verkopen pootgoed op ieder continent. De rassen van HZPC en STET worden in alle uithoeken van de aarde verbouwd en verhandeld.

Europa

In West-Europa hadden de telers in het afgelopen jaar vooral te kampen met droogte. Zo droog was het sinds 1976 niet meer geweest. Dit gold met name in Nederland, Vlaanderen, Noord-Frankrijk, Denemarken en Duitsland. De opbrengsten bleven hier overal achter, maar de gevolgen verschilden sterk per regio. Waar de telers niet konden of mochten beregenen, waren de gevolgen het meest ingrijpend.

Droogte heeft effect op de kwaliteit van het pootgoed. De maten van de pootaardappelen waren veelal kleiner en de uiterlijke kwaliteit was minder dan we gewend zijn. Bovendien had de droogte lagere opbrengsten en daarmee schaarste tot gevolg.

We moesten op dat moment als marktleider de prijs zetten. Die kwam gemiddeld een kwart hoger te liggen dan in de voorgaande jaren. De marktprijzen lagen vaak nog aanzienlijk hoger. Ook hebben we onze logistieke planning drastisch aangepast. Met flexibiliteit van onze telers en onze organisatie en met onderling begrip in de keten is de schaarste doorgaans naar tevredenheid verdeeld. HZPC heeft voor haar klanten uiteindelijk bevredigende oplossingen geboden.

De totale opbrengst per hectare van het afgelopen seizoen in Europa lag voor HZPC lager dan we gemiddeld gewend waren. Wel slaagden we er in een erg groot deel van de productie voor een mooie prijs te verkopen als pootgoed.

'We hebben op zorgvuldige wijze de prijzen in de markt bepaald. Ook bij het verdelen van schaarste moet de klant op ons kunnen vertrouwen'

Gerard Backx, CEO

Rusland

De afzet van HZPC in Rusland was in het afgelopen jaar opnieuw erg goed. Het wordt echter door politieke ontwikkelingen steeds lastiger om toestemming voor invoer van pootgoed en miniknollen te krijgen.

De Russische voorwaarden en inspecties worden steeds strenger. We mogen ervan uitgaan dat de Russische grenzen op den duur volledig worden gesloten voor pootgoed. Dat vergt aanpassing van ons businessmodel. HZPC kiest voor de strategie om meer pootgoed in Rusland zelf te produceren.

Dit najaar nemen we de beslissing om al dan niet in Rusland miniknollen te produceren en ook ons hoogwaardig materiaal daar te vermeerderen. Er is in Rusland behoefte aan en vraag naar goede rassen, zowel van de versmarkt als de verwerkende industrie.

Afrika en het Midden-Oosten

Door de droogte in West-Europa was er in het afgelopen jaar minder pootgoed beschikbaar voor export naar Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Toch is er goede handel gedaan. Met de gebruikelijke kanttekening dat in sommige landen de afzet wordt bemoeilijkt door politieke instabiliteit.

In Centraal-Afrika blijft het areaal aardappelen groeien. HZPC heeft in Tanzania een project op het gebied van Research & Development en markt- en ketenontwikkeling. Daarnaast worden er proeven gedaan met hybride aardappelen.

Noord-Amerika

Door een lange winter en droogte in een groot deel van Noord-Amerika was het groeiseizoen korter en bleef de productie van pootgoed iets achter bij de verwachtingen. Het grootste aardappelteeltgebied in Canada, Prince Edward Island, had met vergelijkbare relatieve droogte en warmte te maken als in Europa.

HZPC vergaart en analyseert al enkele jaren kennis van de consumentenmarkt in Noord-Amerika. Worden aardappelen nog vaak als bulkproduct gezien, wij proberen consumptieaardappelen beter als *specialty product* te positioneren in zowel de foodservice (out of home consumptie) als in de supermarkt. We doen hier inspiratie en ideeën op voor de introductie van nieuwe concepten.

Zuid-Amerika

In Zuid-Amerika is vooral de teelt in licentie succesvol. De verwerkende industrie groeit en heeft een sterke vraag. We krijgen met onze moderne rassen ook voet aan de grond op de versmarkt en maken ook hier stappen voorwaarts. Politiek en economisch gezien maakt met name Argentinië een moeilijke periode door. De inflatie is bijzonder hoog.

China

De bevolking in Azië groeit snel en de mensen hebben er steeds meer te besteden. In China is HZPC al enkele jaren succesvol met de introductie van rassen voor de hard groeiende verwerkende industrie. Onze rassen doen het erg goed. Er is grote behoefte aan rassen met een hogere gebruikswaarde dan de bestaande vrije rassen. Daarin onderscheiden wij ons.

Ook in de versmarkt is er sterke vraag naar nieuwe rassen die meer passen in de modernere aankoop en consumptie van voedsel. Samen met sterke partners schaalst HZPC de pootgoedproductie van haar rassen in China sterk op. We hebben vastgesteld dat er in China partijen zijn die zich onze rassen toe-eigenen en pootgoed vermeerderen zonder toestemming. Het is op deze markt zaak om scherp toe te zien op ons intellectueel eigendom. HZPC treedt op bij onrechtmatig gebruik van haar rassen.

Als concern hebben we een geruchtmakende rechtszaak gevoerd tegen een Chinese onderneming. HZPC is door het Internationaal Hof van Arbitrage in Singapore in het gelijk gesteld. De tegenpartij moet de schade vergoeden.

India

Voor het tweede achtereenvolgende jaar viel het resultaat in India tegen. We dachten aanvankelijk dat het deze jaargang beter zou gaan, maar op het laatste moment zakte een deel van de markt, met name in het oostelijke deel van het land, West Bengal, toch plotseling in elkaar.

Zeker dit laatste gedeelte in India is een volatiele markt met heel veel kleine telers en handelaren. Tegenvallende verkoop van consumptie bracht boeren er toe om hun voorraden consumptieaardappelen terug in de grond te stoppen. Hierdoor stokte de vraag naar pootgoed, de prijzen kelderden en voorraden bleven onverkocht. Voor de joint venture Mahindra-HZPC betekende dit een behoorlijke financiële strop.

Toch stopt Mahindra-HZPC zeker niet met haar activiteiten in India. Er zijn ook positieve ontwikkelingen. Op dit moment produceren we nog veel lokale rassen. De komende jaren switchen we naar eigen rassen. Mahindra-HZPC heeft in India bescherming verkregen voor de introductie van een aantal hoogwaardige rassen. Die bieden de mogelijkheid om de vermeerdering snel op te voeren; van 500 ton nu, naar 15.000 ton in 2023.

Mahindra-HZPC heeft nu al veel orders binnen voor de komende vijf jaar. De vraag van de verwerkende industrie blijft enorm toenemen. Fabrikanten van chips en frites geven afnamegaranties en daarmee zekerheid.

HZPC KEEPS YOU GROWING

HZPC streeft naar groei. Hierbij gaat het ons niet alleen om meer volume en omzet.

Het gaat ons ook om ontwikkeling van kwaliteit, creativiteit, innovativiteit en maatschappelijke waarden. We willen een belangrijke schakel zijn in de totale keten en streven naar groei voor al onze partners. Vandaar onze slogan: 'HZPC keeps you growing'.

HZPC is een mooi en bijzonder bedrijf. Wij zijn researchers, op zoek naar de beste, meest duurzame aardappelrassen. Wij innoveren en hebben heel veel kennis in huis, die we graag delen met onze partners: telers, kwekers, verwerkers, verpakkers, detailhandel, horeca, groothandel en consumenten. Wij willen naast onze partners staan, naar elkaar luisteren en elkaar inspireren. Dat doen we door onze klanten en telers wereldwijd optimale service en ondersteuning te bieden.

**'Partnership:
we work together,
they grow'**

*Alverstone Russet is door McDonald's in Europa
geaccepteerd als ras voor haar frites.*

Solentum

HZPC is niet alleen gericht op haar corebusiness, pootaardappelen. Wij beschikken ook over veel kennis, en creativiteit die we ter beschikking stellen aan onze partners. In onze research en proefvelden worden gebruiksapparaten en sensoren ontwikkeld en benut. Ons dochterbedrijf Solentum brengt deze apparaten op de markt zodat ook onze telers er gebruik van kunnen maken om de kwaliteit van hun aardappelen tijdens de groei en in opslag te monitoren. Tevens maken we apparaten ten behoeve van kwaliteitscontrole in de verwerkende industrie. Op deze manier ondersteunen we onze partners in de keten.

De start-up van Solentum was enerverend en sommige producten behoeven finetuning. Inmiddels zijn nieuwe releases geïntroduceerd van de Sol Grader, waarmee opbrengsten van het gewas worden voorspeld, en de Sol Antenna, die informatie tijdens de bewaring verzamelt. Ook is de bijbehorende SolDataPlatform gelanceerd. De verkoop van Solentum-producten is hierdoor het afgelopen jaar achtergebleven. Er is internationale vraag naar de producten en de verkoopverwachtingen voor komend jaar zijn dan ook hoog. Natuurlijk blijven wij ook werken aan nieuwe uitvindingen en technieken voor de sector.

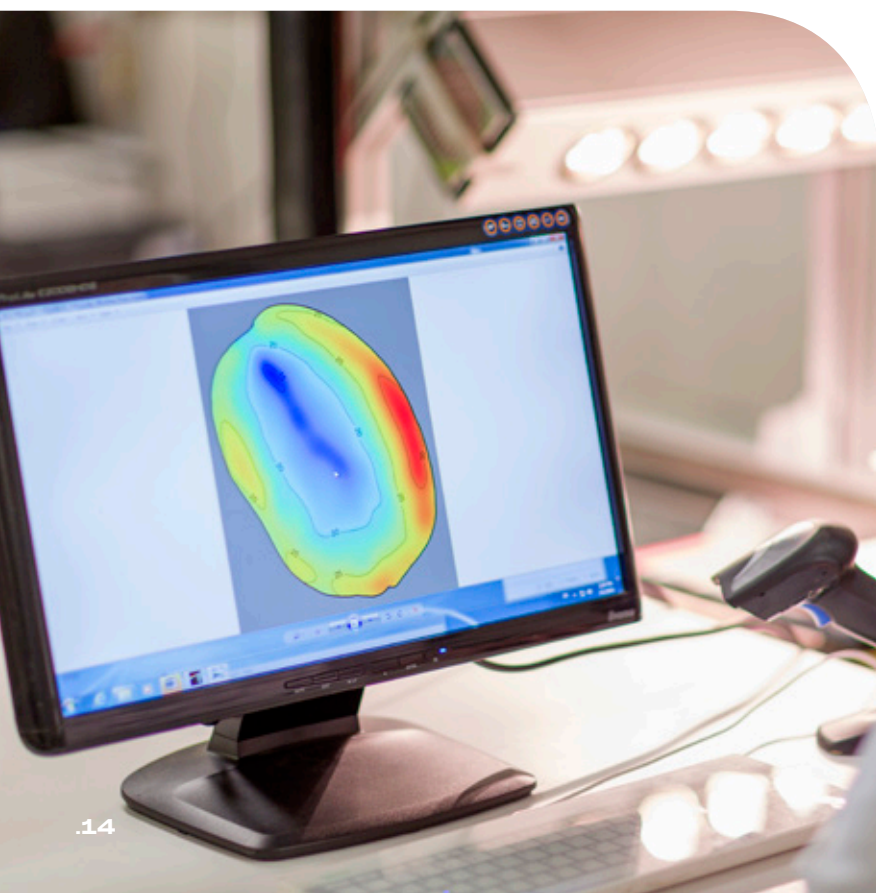
Preferred supplier

In de verwerkende industrie bedient STET hele grote klanten. Wereldspelers, zoals bijvoorbeeld Farm Frites in Egypte. De onderneming draait daar voor 90 procent op ons ras Santana. We konden de afgelopen jaren amper aan de forse en snel toenemende vraag voldoen. Daarom is door STET een speciale vorm van partnerschap met Farm Frites ontwikkeld. Het bedrijf krijgt niet meer alleen pootgoed geleverd, maar mag voortaan in licentie ook onze miniknollen vermeerderen.

Van PepsiCo, de grootste chipsfabrikant ter wereld, heeft STET de erkenning preferred supplier gekregen. De producent van onder andere het A-merk Lays, krijgt nu wereldwijd exclusief alle pootgoed geleverd van onze rassen VR808 en VR909. Deze rassen zijn inmiddels dé norm in de chipsindustrie. Tevens zal Pepsico vroeger bij de ontwikkeling van de nieuwe chipsrassen betrokken worden.

'Wij bedienen wereldspelers, zoals PepsiCo en Farm Frites. Met enkele van onze rassen hebben we bij deze klanten de positie verworven van preferred supplier'

Peter Ton, directeur STET

Hyper Spectral Camera

HZPC biedt telers van het ras Challenger de mogelijkheid om hun percelen te monitoren met een Hyper Spectral Camera. Hiermee wordt de drogestof verdeling in de aardappelen gemeten.

Telers kunnen zo vooraf inschatten hoeveel en hoe lang ze voorraden kunnen bewaren. Het is een service aan de telers om optimale waarde uit onze rassen te halen.

04 – Strive for durable growth

BIJDRAGEN AAN DE TOEKOMST VAN DE AARDE

HZPC wil bijdragen aan een duurzame, verantwoorde voedselvoorziening voor de groeiende wereldbevolking. Maatschappelijke waarden zijn voor ons even belangrijk als het economische belang van de onderneming.

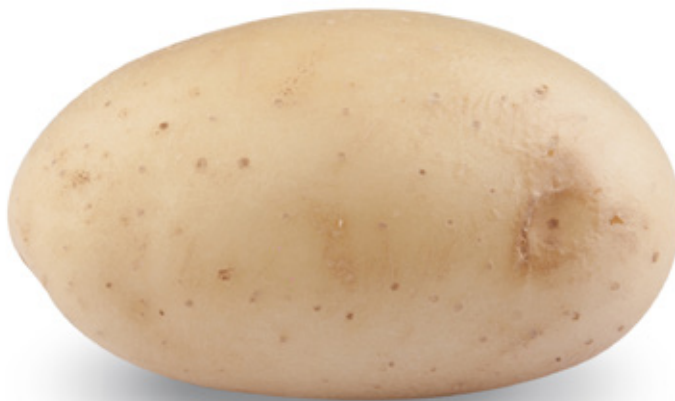
Corporate social responsibility

HZPC staat overal in de wereld tussen de mensen. Onze organisatie, onze medewerkers, voelen zich onderdeel van de samenleving. Wij geloven in menselijke waarden, leefomgeving, samenwerking, maatschappij en milieu. Ons pootgoed wordt zo duurzaam mogelijk geteeld. HZPC ontwikkelt rassen die een hoge opbrengst bieden aan telers in verschillende klimaatomstandigheden.

Goede arbeidsomstandigheden

De rassen van HZPC zijn sterk en resistent tegen veel ziekten. Zo streven we naar een laag gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en daardoor een lage milieubelasting. Bovendien hebben aardappelen vergeleken met andere gewassen weinig water nodig.

HZPC hecht daarnaast waarde aan goede en gezonde arbeidsomstandigheden. Wij strijden tegen kinderarbeid binnen de gehele aardappelketen.

Sababa heeft een ultieme opbrengst in de traditionele markten.

Wij ontwikkelen aardappelrassen:

Met de hoogst
mogelijke opbrengst

Die opgewassen
zijn tegen harde
klimatologische
omstandigheden

Die weinig
water verbruiken

Die tegen
zout water
kunnen

Die resistent zijn tegen
veel ziekten

Die zo weinig
mogelijk beschermings-
middelen nodig hebben

Die goed
bewaarbaar zijn

Die goed
smaken

Wij willen voor onze pootgoedtelers, klein en groot:

Goede oogsten

Competitieve prijzen

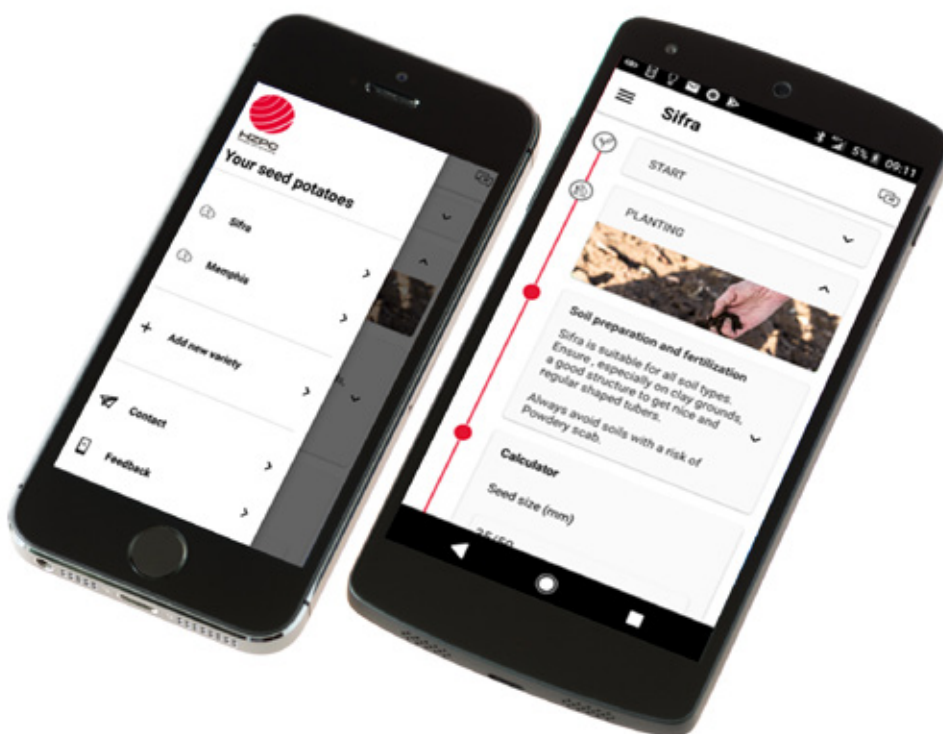

Goede samenwerking

App en video voor telers in ontwikkelingslanden

HZPC ondersteunt haar telers wereldwijd. Ook kleine telers in bijvoorbeeld in Afrikaanse en Aziatisch landen zijn gebaat bij partnerschap. In het afgelopen jaar heeft HZPC een app ontwikkeld die zij kunnen raadplegen. Hiermee brengen we kennis over waarmee ook de kleine telers hun opbrengsten kunnen

verhogen. Het gaat veelal om praktische informatie en advies. Zo wordt uitgelegd wanneer er het beste geplant kan worden en welke rassen geschikt zijn voor hun grond. Ook worden adviezen gegeven over bemesting, gewasbescherming en irrigatie.

Zorg voor de bevolking, ook in oorlogsgebied

Voor voedselproducenten als HZPC weegt de maatschappelijke verantwoordelijkheid zwaar. CEO Gerard Backx: 'Aardappelen zijn basisvoedsel. Daarom leveren wij zelfs in gebieden die politiek instabiel zijn of in landen waar oorlog is. We willen ook daar een bijdrage leveren om de landbouw overeind te houden.'

HZPC wil ook in landen als Cuba, Iran, Soedan en Syrië van betekenis zijn. Dat is volgens Backx een maatschappelijke drive. 'Het vraagt veel van ons, want niet zelden wordt er druk uitgeoefend, of we lopen financiële risico's. Maar die verantwoordelijkheid nemen we graag. Want ook in landen waar oorlog woedt, wonen en leven mensen. Zij hebben voedsel nodig.'

Trots op onze mensen: empowerment

HZPC Keeps you growing. Dat geldt ook voor onze medewerkers. Zij krijgen alle ruimte en kansen en worden gestimuleerd om zich te ontwikkelen. De HZPC Academy is een online leerplatform waar onbeperkt gebruik van kan worden gemaakt. Ook wordt eigen leermateriaal beschikbaar gemaakt via dit platform.

Daarnaast zijn er combinaties van online leren en individuele of groepsgewijze trainingen. Empowerment houdt in dat iedereen zelf het stuur in handen kan nemen, onder andere ten aanzien van de eigen ontwikkeling. Om deze empowerment verder uit te dragen, is dit jaar het 'House of workability' geïntroduceerd.

Dat is een gespreksmethodiek waarbij iedere medewerker een plan maakt gericht op zijn of

haar inzetbaarheid voor nu en in de toekomst. Empowerment binnen HZPC blijkt verder uit de mogelijkheden die een ieder heeft.

We geloven erin dat eigen initiatief en ondernemerschap het meest tot hun recht komen als mensen zelf kunnen sturen vanuit de rol die ze hebben. Duidelijke koers is daarbij een voorwaarde. Veel energie wordt daarom besteed aan het ontwikkelen van strategie en de communicatie van deze strategie en gezamenlijke doelstellingen.

De personeelsbezetting is gegroeid in lijn met de business activiteiten. De verwachting is dat deze toename zich in verhouding met de groei van de organisatie zal voortzetten.

HRM

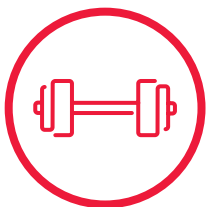
Innovatie

Hoog aandeel
R&D

Persoonlijke
ontwikkeling

Empowerment

Onze organisatie

362 fte

Internationale
samenstelling

Ruim scholings- en
ontwikkelingsbudget

Bekijk de nieuwe website
werkenbijhzpc.nl

05 – Sharing knowledge and serving solutions

I INNOVATIE

HZPC investeert voortdurend in plantenveredeling, in ontwikkeling van de beste aardappelrassen. Dit is nodig om blijvend onderscheidend vermogen in nieuwe rassen te bouwen en nieuwe technieken in veredeling als kans te benutten. Een kwart van onze organisatie houdt zich bezig met research & development.

'HZPC slaagt er in steeds robuuster rassen te maken, resistent tegen ziekten'

Robuuste rassen

Het afgelopen jaar hebben we opnieuw belangrijke stappen gezet op het gebied van veredeling. Onze jonge rassen worden steeds productiever en robuuster. HZPC weet haar rassen in toenemende mate resistenter te maken tegen gevreesde ziekten, van aaltjes tot phytophthora.

Dankzij deze vooruitgang wordt het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verder teruggedrongen. We delen de zorg van onze telers dat luizen en bewaarziekten minder goed kunnen worden beheerst. HZPC stimuleert onderzoek naar nieuwe methoden van beheersing naast het verbeteren van de rassen op bijvoorbeeld virus en fusarium gevoeligheid.

De rassen Alcander en Alverstone Russet zijn dit jaar door de 100 hectare-grens Europees pootgoedareaal gegaan. Voor de groei van ons bedrijf is dit een belangrijke parameter, we willen met zeker 1 ras per jaar door deze grens breken.

Kenniscentrum

De bouwplannen voor ons kenniscentrum in Metslawier zijn uitgewerkt. De bouw kan binnenkort beginnen. Het betekent tevens dat het zwaartepunt van onze R&D in Nederland blijft.

Moleculaire merkers

Veel van onze onderzoeksprojecten zijn langjarig van aard. Belangrijk in de voortgang van ons onderzoek blijft de toepassing van moleculaire merkers, waarmee we planten in een vroeg stadium op allerlei eigenschappen kunnen selecteren. We zijn in staat om effectief, efficiënt en geautomatiseerd DNA te analyseren.

Robert Graveland, directeur R&D: 'Door veredeling is HZPC er al in geslaagd aardappelrassen te kweken met een hoge ziekteresistentie. We streven er voortdurend naar om rassen te ontwikkelen met een nog beter rendement voor de hele aardappelketen, van telers tot consumenten. Bovendien werken we aan verbetering van ecologische kwaliteiten van onze rassen, zoals efficiënt watergebruik en voedingswaarde.'

Innovatieve methoden

Ook verwacht HZPC veel van het muteren van aardappelen met behulp van *gene editing*, binnen de klassieke veredelingsnormen. Deze innovatie biedt voordelen. Dankzij deze techniek kan sneller voortgang worden geboekt met veredeling, met name op het gebied van ziekteresistentie. Helaas kent Europa op dit gebied beperkende regelgeving. We moeten de betreffende producten daarom buiten Europa toetsen en op de markt brengen.

Hybride aardappelen

Het kweken van hybride aardappelrassen heeft een goede toekomst. HZPC boekt met deze techniek grote vooruitgang. In Tanzania heeft HZPC proefvelden waar pootaardappelen rechtstreeks uit zaad worden getest. We verwachten in 2021 een prototype waarmee we vanaf 2025 de markt op kunnen.

Robert Graveland, directeur R&D

Resistentie tegen aaltjes

Het ras Allison is een nieuw product van veredeling door HZPC, met een hoge opbrengst en brede aaltjesresistentie.

Doorbraak in aaltjesbestrijding

In de aardappelteelt zijn aaltjes (nematoden) een groot probleem. De kleine parasieten kunnen zware schade toebrengen aan een veld aardappelen en aan de oogstopbrengst. Voor de pootgoedteelt moet je land vrij zijn van aaltjes. Rassen met brede resistenties, die aaltjes opruimen of voorkomen dat het aaltje zich vestigt, hebben een sterke focus binnen ons kweekprogramma. Het ras Innovator is al twintig jaar beschikbaar en Allison is een voorbeeld van een hoog opbrengend ras met brede aaltjesresistentie.

HZPC is zeven jaar geleden in het belang van haar telers begonnen aan dit onderzoeksprogramma, dat inmiddels zeer positieve resultaten oplevert. Een aanzienlijk deel van de nu gekweekte rassen is resistent tegen aaltjes. Daarnaast test HZPC momenteel een chipsras dat volledig gewapend is tegen het aaltje *Meloidogyne chitwoodi*.

Geboorte van een tropische aardappel

Een aardappelplant die bestand is tegen warm en vochtig weer. Daar hebben de inwoners van Zuidoost-Azië grote behoefte aan. HZPC introduceert een nieuw phytophthoraresistent aardappelras. Zarina is geschikt voor de versmarkt en de HZA09-1496 is een kandidaat voor de chipsmarkt. De aardappel heeft een goede opbrengst en is bestand tegen tropische omstandigheden.

In het speciale researchprogramma werkt HZPC samen met het aardappelinstituut Centro Internacional de la Papa (CIP) in Lima, Peru.

'We werken met kruisingen, waarbij we de genetica combineren', vertelt Robert Graveland, directeur R&D. Het veredelingsprogramma is veelbelovend.

'We zijn er in geslaagd specifieke klonen te selecteren die goede prestaties leveren onder extreme tropische weersomstandigheden. Ze worden op de markt gebracht in onder meer Zuid-China, Indonesië en Vietnam.'

06 — We see potential

DE VEELZIJDIGE AARDAPPEL

Productontwikkeling krijgt bij HZPC veel aandacht. We steken veel energie in de introductie van onze rassen, met kennis van de internationale markten en uitgekiende marketing. We promoten de aardappel als een vitaminebom. Het is de komende decennia een uitdaging om voor de aardappel een meer prominente plek op de menukaart te veroveren.

**'We willen
aardappelen
positioneren naar
de consument als
personal life food'**

Herman Verveld, directeur
Strategic Business Development Area

Het nieuwe ras La Vie is een luxe smaakaardappel, die goed is ontvangen in de markt.

Frites en chips

In de hele wereld is gemaksvuodsel booming. Het aantal fastfoodrestaurants in India en China neemt razendsnel toe. De vraag van de verwerkende industrie naar aardappelen voor frites en chips is bijna niet bij te houden. HZPC levert hiervoor de beste rassen.

Veelkleurige 'creamers'

Tevens speelt HZPC in op trends in de voedingsmiddelenindustrie. In Noord-Amerika analyseren we al enkele jaren de snel veranderende consumentenmarkt, met daarbij veel aandacht voor millennials en generatie Z. Vooral het sterke, trendy verkoopkanaal foodservice is van groot belang.

'Personal life food'

Foodpairing is hierbij een belangrijke ontwikkeling. Herman Verveld, directeur Strategic Business Development Area legt uit: 'Aardappelen worden nog vaak gezien als een bulkproduct, maar we willen ze positioneren naar de consument als 'personal life food', of 'tailor made food'. We willen aardappelen 'pairen' met andere gerechten die passen bij de op dat moment gewenste lifestyle of je persoonlijke dieet.'

Op de Noord-Amerikaanse markt moet je je onderscheiden. Dat kan met gezondheid (voedingswaarde), genieten (smaak), variatie, gemak en plezier. HZPC introduceert nieuwe verpakkingen en bedenkt eigentijdse toepassingen voor aardappelen in gerechten. Populair zijn bijvoorbeeld de 'specialities', zoals 'creamers' en coloured potatoes.

De creamers van HZPC.

Fries4All met merk Leon&León

Mensen houden van frites, maar ze willen ook gezond eten. HZPC speelt in op deze trend met Fries4All. Als gevolg van de droogte in Europa is grootscheepse introductie afgelopen jaar uitgesteld. De nieuwe oogst aardappelen groeit momenteel, dus ligt het scenario van introductie voor komend seizoen klaar op de plank. De kickoff wordt verricht door een restaurantketen in Noord-Amerika en zal vervolg krijgen in Europa.

- Gezondere frites
- 30% minder calorieën
- 40% minder koolhydraten
- 30% minder vet
- Bereiden via airfrying techniek
- Zowel geschikt voor 'at home' als 'out of home' consumptie

Woksi

Het nieuwe aardappelgerecht Woksi, door HZPC en Kiremko ontwikkeld, speelt in op de behoeften van de moderne consument. Volgens planning zal deze 'aardappelpasta' in 2020 door meerdere bedrijven, verspreid over Europa, verkocht worden.

- Genieten, gezond, gemak, fun, variatie
- Alternatief voor pasta's, rijst en noodles
- Wokken of in koude salades

HZPC AT A GLANCE

127 mln. beurswaarde
348 mln. netto omzet
243 mln. omzet Europa
105 mln. omzet buiten Europa

19 locaties
>90 exportlanden

±362 medewerkers

30% vrouw

70% man

Snelgroeierende rassen

±150 rassen

800 pootgoedtelers
wereldwijd

>800k ton
pootaardappelen
verkoop en licentie

22k ha
pootaardappelen
wereldwijd

LA VIE

ALVERSTONE
RUSSET

SABABA

**WHERE SOME MIGHT
SEE A POTATO,
WE SEE A WORLD
OF POSSIBILITIES**

CORPORATE GOVERNANCE & PERSONALIA

HZPC Holding is een structuurvennootschap met een Executive Board en een onafhankelijke Raad van Commissarissen (RvC). De RvC benoemt de Executive Board.

De Executive Board houdt de RvC op de hoogte van de gang van zaken, overlegt met de RvC over alle belangrijke aangelegenheden en legt belangrijke besluiten ter goedkeuring voor aan de RvC. De aansturing van de Strategic Business Area Europe, de Strategic Business Development Area, STET Holland, IPR en HZPC Research & Development vindt plaats vanuit de Executive Committee.

De RvC oefent toezicht uit op het beleid van de Executive Board en op de algemene gang van zaken en staat de Executive Board met advies terzijde. De commissarissen worden benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders, op voordracht van de RvC.

De algemene vergadering van aandeelhouders wordt uitgeschreven door het bestuur van Vereniging HZPC, die 100% van de aandelen bezit. In de statuten van de vennootschap is vastgelegd welke bevoegdheden de algemene vergadering van aandeelhouders heeft. Daarnaast moet de Executive Board specifieke besluiten ter goedkeuring voorleggen aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

De Vereniging HZPC heeft alle aandelen gecertificeerd. Alleen (oud-) telers, (oud-) kwekers en (oud-) personeelsleden kunnen certificaten kopen en houden. Zo is HZPC Holding letterlijk een bedrijf van telers, kwekers en medewerkers en hebben zij een stem in de koers van de onderneming. Zij financieren de onderneming met risicodragend kapitaal. Certificaathouders kunnen lid zijn van de Vereniging.

De algemene ledenvergadering van de Vereniging kiest en benoemt het bestuur. Het bestuur van de Vereniging heeft goedkeuring van de leden nodig voor een aantal voorgenomen besluiten.

Personalia managementstructuur per 30 juni 2019

Raad van Commissarissen

M.J. Ubbens, voorzitter, Groningen
 C.J. Biemond, Godlinze
 I. Frolova, Utrecht
 M. Kester, Bussum
 W. Sinnema, Sneek

HZPC Holding B.V.

Executive Board

G.F.J. Backx, Chief Executive Officer
 H. Verveld, Chief Commercial Officer
 J.L. van Vilsteren, Chief Financial Officer

Executive Committee

G.F.J. Backx, Chief Executive Officer
 L. Escalon, Director SBA Europe B.V.
 R.P. Graveland, Director HZPC Research B.V. and IPR B.V.
 P.C. Ton, Director STET Holland B.V.
 H. Verveld, Director SBDA B.V.
 J.L. van Vilsteren, Chief Financial Officer

Deelnemingen

IPR B.V. – R.P. Graveland
 HZPC SBA Europe B.V. – L. Escalon
 HZPC SBDA B.V. – H. Verveld
 HZPC Research B.V. – R.P. Graveland
 STET Holland B.V. – P.C. Ton

HZPC SBA Europe B.V.

Directeur

L. Escalon, Director

Management deelnemingen

HZPC Deutschland GmbH – R. Möller
 HZPC France SAS – C. Gauchet
 HZPC Holland B.V. – L. Escalon
 Bonna Terra B.V. – L. Escalon
 HZPC Kantaperuna OY – M. Kauppinen
 HZPC Patatas España S.L. – J. Luis Marti
 HZPC Polska Sp. z o.o. – T. Jarczoch
 HZPC Portugal Lda – P. Simoes
 HZPC Sadokas Oy – P. Bemelmans
 HZPC UK Ltd. – C.R. Baker
 ZOS B.V. – R. Woudwijk

Ondernemingsraad HZPC Holland B.V.

G. Bloembergen, voorzitter, Groningen
 L. Gommers, secretaris, Espel
 B. Borkhuis, Marum
 W. Meijer, Gytsjerk
 E. Meinsma, Leeuwarden
 T. van der Wal, Franeker

HZPC SBDA B.V.

Directeur

H. Verveld, Director

Management deelnemingen

Solentum B.V., E. Bakker
 HZPC América Latina S.A., I. Ramallo
 HZPC Americas Corp., F.M. Koops
 HZPC Limited, H. Verveld
 HZPC China Limited, H. Verveld

STET HOLLAND B.V.

Directeur

P.C. Ton, Director

Management deelnemingen

STET Potato UK, P. Hewett
 STET France Arl., T. Rondeaux
 STET Russia AO., P.C. Ton, S. Voychik

De onderneming heeft zich niet specifiek ten doel gesteld om vrouwen bestuursfuncties of andere functies te laten bekleden. De onderneming heeft echter wel de ambitie om hier meer diversiteit in aan te brengen.

EEN SOLIDE ONDERNEMING

HZPC Holding is een stabiele en goed geleide onderneming. In het afgelopen boekjaar 2018/2019 heeft de organisatie wederom uitstekend gepresteerd. Hoewel in een groot deel van Europa door extreme droogte het volume in pootgoed lager uitviel dan in voorgaande jaren, werden toch een financiële recordomzet en een zeer bevredigend resultaat gerealiseerd.

De Raad van Commissarissen beseft dat HZPC een bedrijf is dat handelt in een specifiek landbouwproduct. Omzet en winst kunnen dus van jaar tot jaar verschillen. De resultaten over het afgelopen jaar liggen in lijn met de prognoses en de doelstellingen voor de lange termijn. Vastgesteld mag worden dat de bedrijfsprocessen goed functioneren. Er is sprake van een solide geleide onderneming, met een gedegen strategie die betrouwbaarheid uitstraalt.

Activiteiten van Raad van Commissarissen

De RvC is belast met het houden van toezicht en het adviseren van de Executive Board op het gebied van het bepalen en bereiken van de bedrijfsstrategie, het beleid en de doelstellingen. Daarnaast heeft hij de rol van werkgever en stelt hij de beloning van de Executive Board vast. Bij HZPC Holding, een structuurvennootschap onder Nederlandse wetgeving, is de RvC een separaat orgaan dat volledig onafhankelijk opereert van de Executive Board. Leden van de RvC worden benoemd door de aandeelhouder, de Vereniging HZPC.

Vergaderingen

De RvC heeft tijdens het boekjaar 2018/2019 zes keer regulier vergaderd. De vergaderingen vonden geheel of gedeeltelijk plaats met de Executive Board. De voorzitter van de RvC en de CEO hebben de vergaderingen voorbereid. De agendapunten voor de diverse vergaderingen komen of op initiatief van de RvC, of op initiatief van de Executive Board op de agenda. De RvC is ervan overtuigd dat alle commissarissen voldoende tijd beschikbaar

maakten om voldoende aandacht te besteden aan HZPC Holding. In één vergadering is een lid van de RvC gedeeltelijk afwezig geweest door externe omstandigheden en in één vergadering is een lid niet aanwezig geweest. Dit heeft de voortgang van de discussies en besluitvorming niet vertraagd.

Los van de reguliere vergaderingen brengt de RvC nu en dan ook informele bezoeken aan het bedrijf. De RvC meent dan ook een goed beeld te hebben van de organisatie. De RvC stelt vast dat er binnen HZPC, een bedrijf met een zeer internationaal personeelsbestand, sprake is van een open en collegiale sfeer.

Financiële resultaten

HZPC Holding is er in 2018/2019 in geslaagd een recordomzet te boeken van 347,9 miljoen euro en een mooi bedrijfsresultaat van 13,7 miljoen euro. Dat mag een bijzondere prestatie worden genoemd, temeer omdat de volumes pootaardappelen achterbleven door een droog groeiseizoen, in met name Europa.

De RvC heeft op voordracht van de Executive Board aan de aandeelhouders voorgesteld om 6,1 miljoen euro uit te keren als dividend, wat neerkomt op 7,75 euro per certificaat van aandeel. Dit is in overeenstemming met de bedrijfsdoelstelling om een stabiel percentage van de winst uit te keren.

Investeren in R&D

HZPC is een interessant, innovatief bedrijf met veel know-how, dat een waardevolle bijdrage levert aan de wereldvoedselvoorziening. De goede prestaties rechtvaardigen dat HZPC fors investeert in research and development. Binnenkort wordt begonnen met de al eerder goedgekeurde, ingrijpende modernisering van het kenniscentrum in Metslawier. HZPC is actief op nieuwe markten, waaronder die in India. Het is een uitdagende strategie. De RvC laat zich intensief informeren over de ontwikkelingen bij joint venture Mahindra-HZPC in India, waar voor het tweede achtereenvolgende jaar sprake was van moeilijke marktomstandigheden, met een verliesgevend resultaat. De RvC deelt het vertrouwen van de Executive Board, maar stelt hier wel voortdurend de kritische vraag waar de grens ligt van verantwoordelijk investeren.

Controle

De RvC voelde zich tijdens het afgelopen boekjaar voldoende geïnformeerd over het bestuur, het risicomanagement, de accountantscontrole en de interne controlesystemen van de onderneming. KPMG, de externe groepsaccountant van HZPC Holding, rapporteerde aan de RvC over de afgesproken reikwijdte van de accountantscontrole en over de uitkomst. De jaarrekeningen van HZPC Holding, het jaarverslag en het accountantsverslag van de externe accountant werden in aanwezigheid van de CEO en de CFO met de accountant besproken. De Executive Board heeft ook de managementletter gedeeld met de RvC.

De accountant heeft de jaarrekening over 2018/2019 gecontroleerd en een goedkeurende controleverklaring hierover afgegeven.

Evaluatie van Raad van Commissarissen

De RvC verandert van samenstelling na het vertrek, afgelopen voorjaar, van het lid E. Kraaijenzank. De RvC spreekt zijn dank uit voor de constructieve en vakkundige samenwerking. Hij wordt opgevolgd door mevrouw I. Frolova. De RvC is blij een vrouw te mogen verwelkomen. Zij is een zeer ervaren financieel deskundige, met een uitstekende track record met veel internationale ervaring.

In het belang van een transparante corporate governance heeft de RvC in afgelopen boekjaar de tijd genomen om zijn eigen functioneren te toetsen. Tijdens deze zelfevaluatie heb ik als voorzitter alle leden van de RvC en de Executive Board geïnterviewd.

De belangrijkste conclusie van de evaluatie is dat er bij HZPC sprake is van een open en constructieve communicatie tussen de directie en de RvC. De RvC voelt zich steeds tijdig en correct geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen binnen de onderneming. Dit gebeurt gevraagd en ongevraagd. De CEO gedraagt zich als een echte verbinder tussen de organisatie en het toezicht. De bevindingen van de evaluatie zijn dan ook positief. Afsproken is dat het proces met enige regelmaat herhaald zal worden.

De Raad van Commissarissen wil alle medewerkers van HZPC bedanken voor hun inzet in het afgelopen jaar. De medewerkers zijn het belangrijkste kapitaal van een solide onderneming.

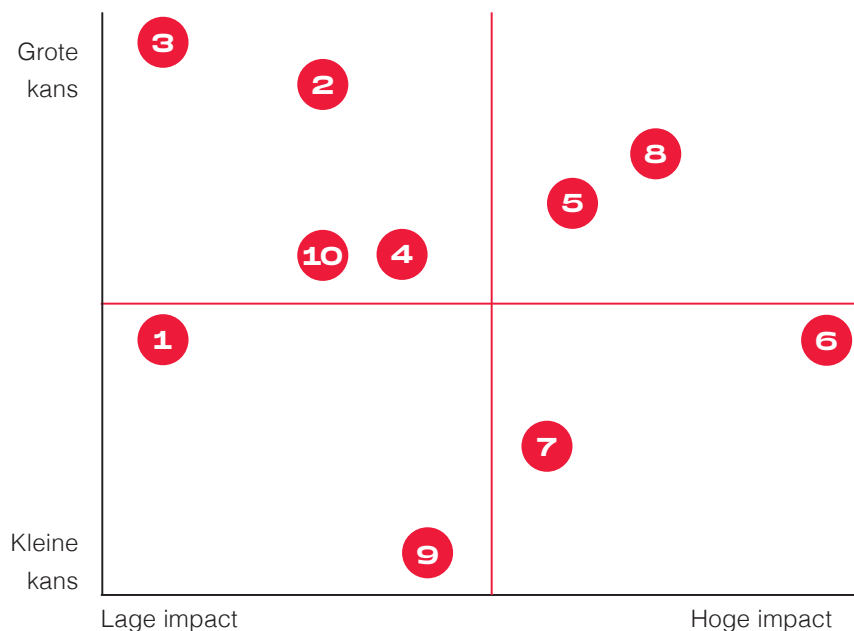
Joure, 3 oktober 2019

Namens de Raad van Commissarissen,
Meerten Ubbens, voorzitter

RISICO- BEHEERSING

Het nemen van risico's is inherent aan zakendoen. Door gebalanceerd risico's te nemen, streven wij ernaar een gezonde en duurzame onderneming te zijn en te blijven. Risicobeheersing is daarom een belangrijk onderdeel van het ondernemingsbestuur en de strategieontwikkeling. Door onze risicomanagementactiviteiten proberen wij een redelijke zekerheid te verschaffen dat onze handelsdoelen kunnen worden bereikt en dat aan onze verplichtingen naar klanten, aandeelhouders, medewerkers en de samenleving kan worden voldaan.

Onderstaand geven wij de belangrijkste risicofactoren weer die we dit jaar hebben gemanaged. In een grafiek is weergegeven hoe groot de kans is dat een risico zich voordoet en de mogelijke impact van het risico op onze strategische ambities. Voor het kwadrant 'hoge impact' en 'hoge kans', geven wij bovendien mitigerende maatregelen. Het overzicht is geen uitputtende lijst.

Risicomatrix

Het afgelopen jaar hebben zich specifiek de volgende risico's voorgedaan:

1 - Economisch risico

Economisch gezien gaat het mondiaal gelijk aan vorig jaar, wat een neutraal bijdrage geleverd heeft aan resultaat.

2 - Politieke onrust

De politieke onrust is nagenoeg gelijk gebleven, maar specifieke politieke beslissingen hebben wel een negatieve impact gehad op de verkopen.

Afgelopen jaar hebben we geen significante vertraging opgelopen bij de levering door politiek risico. In Rusland waren de exportmogelijkheden wederom beperkt. Door onze internationale spreiding zijn deze risico's gemitigeerd.

3 - Valutakoerswijzigingen

Sterke valutaschommelingen hebben zich het afgelopen jaar voorgedaan, maar door de geringe omvang van onze buitenlandse valutapositie hebben deze een minimale invloed op het resultaat van de onderneming.

4 - Talentmanagement

Door de geprognoseerde groei wordt de noodzaak tot het aantrekken van talent een punt van aandacht. Hiertoe wordt gewerkt aan het imago en de communicatie van HZPC Holding. We zijn ondanks de krappe arbeidsmarkt omstandigheden er redelijk in geslaagd om het juiste talent aan te trekken.

5 - Beschermingsmiddelen

Doordat bepaalde gewasbeschermingsmiddelen niet meer toegepast kunnen worden, wordt de uitdaging voor telers in de teelt en de bewaring van pootaardappelen groter. Deze uitdaging zal mogelijk in de komende jaren groter worden. Door alternatieve maatregelen en voorlichting wordt dit risico gemanaged. Daarnaast wordt hard gewerkt om meer rassen op de markt te brengen die het gebruik van beschermingsmiddelen terug dringt.

6 - Informatievoorziening

Informatievoorziening en -bescherming: door de groei en verdere digitalisering wordt de afhankelijkheid van IT-systemen vergroot. Er worden stappen gezet op weg naar een nieuw geïntegreerd systeem met een adequate infrastructuur en back-up faciliteiten. Daarnaast wordt gewerkt aan het vervangen van het systeem en betere beveiliging van de infrastructuur. Dit wordt getest door pentesten en training van de medewerkers.

Risico's die voortdurend aanwezig zijn, zijn niet specifiek voor dit verslagjaar: Echter het komende jaar zal de implementatie van een nieuwe ERP systeem gepaard gaan met extra risico. Door rigide project management en externe kwaliteitscontrole wordt geprobeerd de risico's voor de onderneming tot het minimum te beperken. Deze risico's komen mogelijk naar voren in verlies van omzet en marge en lagere service level.

7 – Pootaardappelziekten

De pootaardappelmarkt is een wereldwijde markt. Onze verkopen worden beïnvloed door fytosanitaire hindernissen en of door politieke maatregelen. Ziekterisico speelt een belangrijke rol bij het kweken van aardappelen. Met name quarantaineziekten hebben een grote invloed op de beschikbaarheid van pootaardappelen. De ontdekking van een quarantaineziekte op ons kweekbedrijf of in ons productiegebied zou de ontwikkeling van nieuwe rassen en de verkoop van geproduceerde rassen behoorlijk kunnen vertragen.

8 – Internationale commerciële activiteiten

Ons bedrijfsresultaat is onderhevig aan kredietrisico's. De financiële positie van de verschillende kopers in politiek instabiele gebieden is in het afgelopen jaar zeker niet minder moeilijk geworden of beter te beoordelen. In de komende periode zal een betalingsrisico van toepassing blijven. Maar dit is niet anders dan in andere jaren. Dit blijft een hoog risico met kans op een grote impact. We zien wel, zeker in de overzeese markten dat het langer duurt voordat er betaald wordt.

Hiervoor hebben we, daar waar mogelijk, de volgende mitigerende maatregelen getroffen.

- Regelmatig gebruiken wij vrijwaringsmaatregelen, zoals vooruitbetaling, documentair krediet (LC's) en bankgaranties.
- Kredietlimieten worden gedurende het seizoen actief gevolgd.
- Nieuwe leveringen worden nauwelijks toegestaan tot alle schulden van het voorgaande seizoen zijn betaald.

9 – Naleving van wet- en regelgeving

HZPC Holding of haar ondernemingen kunnen verantwoordelijk worden gesteld voor alle verplichtingen die voortvloeien uit het niet voldoen aan de wet- en regelgeving. Wij realiseren ons, dat wij als HZPC Holding meer en meer zaken doen in landen die eigen regelgevingen hebben waar wij aan moeten voldoen. De Engelse Anti-corruptiewet is een voorbeeld waaraan HZPC Holding en ook andere internationale bedrijven moeten voldoen. Wij realiseren ons dat het niet naleven van wet- en regelgeving schade kan berokkenen aan onze reputatie en dat dit kan leiden tot aanzienlijke juridische consequenties. Dit jaar heeft de invoering van de GDPR ook weer de nodige aandacht gekregen.

10 – Substitutierisico

De kans dat substitutieproducten ontwikkeld worden, zoals concurrerende rassen of dat anderen eerder en/of beter aardappelen uit zaad produceren, is aanwezig, maar wij achten dit op korte termijn geen groot risico.

RESULTATEN, INVESTERINGEN, FINANCIERING

Resultaten

In het afgelopen jaar is een netto-omzet geboekt van 347,9 miljoen euro. De brutomarge van de organisatie is gestegen naar 62,3 miljoen euro. De nettowinst voor belasting bedraagt 13,5 miljoen en het resultaat na belasting bedraagt 9,3 miljoen euro.

Investeringsen

Samen met onze joint-venturepartner hebben we dit jaar Mahindra-HZPC voorzien van extra kapitaal om de groei te kunnen financieren. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in de modernisering van onze Enterprise Resource Planning (ERP) infrastructuur. Dit zijn investeringen die hebben plaatsgevonden naast onze jaarlijkse investeringen in ICT en R&D. Ons geïnvesteerd kapitaal per einde boekjaar 2018/2019 bedraagt 35,8 miljoen euro en is ten opzichte van vorig boekjaar met 2,3 miljoen euro gestegen.

Financiering

In de financiering en de financieringsstructuur heeft zich in het boekjaar 2018/2019 geen grote verandering voorgedaan. De onderneming heeft alleen de faciliteit met de bank verruimd om de groeiende behoefte aan werkkapitaal te financieren. De onderneming heeft in boekjaar 2019/2020 de kredietfaciliteit geherfinancierd en uitgebreid tot 70 miljoen euro. De solvabiliteit is gestegen van 40,2 procent in 2017/2018 naar 41,4 procent in 2018/2019. De current ratio kwam uit op 1,2 en de quick ratio is eveneens uitgekomen op 1,2.

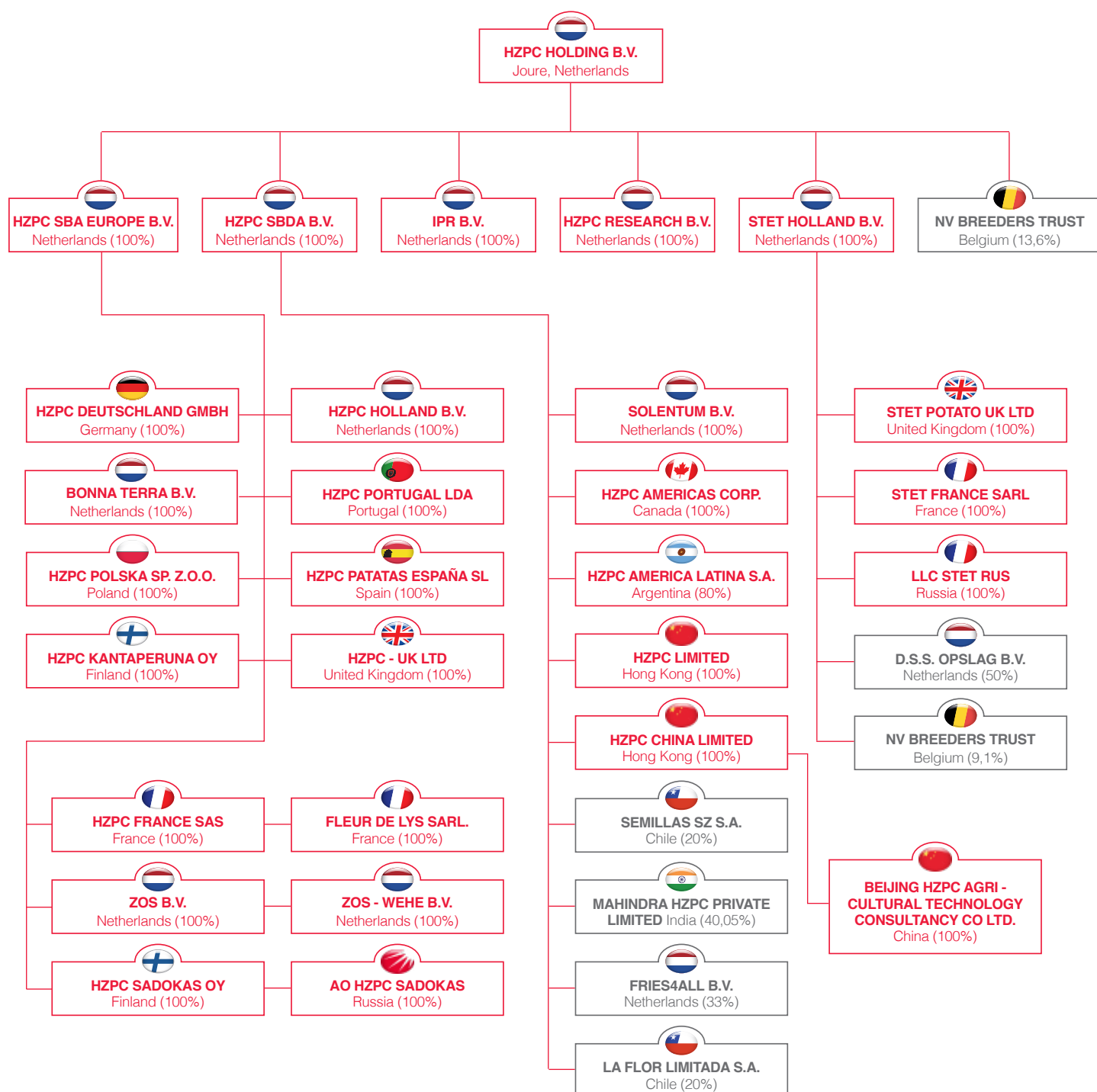
HET CERTIFICAAT VAN AANDEEL

HZPC Holding heeft 783.725 aandelen uitgegeven van nominaal 20 euro. Vereniging HZPC bezit 100% van de aandelen en heeft alle aandelen gecertificeerd. De certificaathouders vormen een besloten groep en zij moeten aan specifieke kwalificaties voldoen. Alle certificaathouders hebben een zakelijke overeenkomst met HZPC Holding of hebben deze in het verleden gehad.

Tweemaal per boekjaar, in november en in mei, wordt door Vereniging HZPC een beurshandelsdag georganiseerd. De Vereniging was de beurshouder en ING Bank was beursuitvoerder voor de beurshandelsdag in november 2018 en mei 2019. ING verzorgde ook de administratie van de certificaten.

De certificaathouders worden over de onderneming geïnformeerd door middel van brieven en mediaberichten. Daarnaast ontvangen de Nederlandse certificaathouders het relatiemagazine 'Ruggespraak'.

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Winst per aandeel (x EUR 1)	€ 5,73	€ 8,93	€ 10,82	€ 6,00	€ 11,93
Dividend per aandeel (x EUR 1)	€ 3,75	€ 5,75	€ 7,00	€ 4,00	€ 7,75
Dividend als % van de winst	65%	64%	65%	67%	65%
Koers per 30 juni (x EUR 1)	€ 113,15	€ 136,90	€ 165,65	€ 200,00	€ 162,00
Aandelenrendement (x EUR 1)	€ 23,40	€ 23,75	€ 35,75	€ 38,35	-€ 30,25
Aandelenrendement % van de koers (per 30 juni van het vorige jaar)	25,00%	21,00%	26,11%	23,15%	-15,13%

JAARREKENING 2018/2019

Jaarrekening	40
Geconsolideerde balans per 30 juni 2019	42
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over het boekjaar 2018/2019	44
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar 2018/2019	45
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2018/2019	46
Enkelvoudige balans per 30 juni 2019	68
Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over het boekjaar 2018/2019	70
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening 2018/2019	71
Overige gegevens	77

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 30 JUNI 2019

(NA BESTEMMING VAN HET RESULTAAT)

ACTIVA	toelichting	30-06-2019	30-06-2018
(in EUR x 1.000)			
VASTE ACTIVA			
Immateriële vaste activa	1		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling		7.504	3.592
Goodwill		498	983
Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom		2.181	2.727
		10.183	7.302
Materiële vaste activa	2		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		14.824	15.544
Machines en installaties		6.048	5.455
Andere vaste bedrijfsmiddelen		643	850
Activa in uitvoering		395	272
		21.910	22.121
Financiële vaste activa	3		
Deelnemingen		1.207	1.322
Vorderingen op Vereniging HZPC		137	249
Overige effecten		25	25
Latente belastingvordering		1.972	2.050
Overige vorderingen		374	409
		3.715	4.055
TOTAAL VASTE ACTIVA		35.808	33.478
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorraden	4	2.012	2.163
Vorderingen			
Handelsdebiteuren	5	41.093	44.013
Vorderingen op deelnemingen	6	189	91
Belastingen, premies en sociale verzekeringen	7	6.788	5.903
Overige vorderingen en overlopende activa	8	13.082	14.238
		61.152	64.245
Liquide middelen	9	30.403	25.232
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		93.567	91.640
TOTAAL ACTIVA		129.375	125.118

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 30 JUNI 2019

(NA BESTEMMING VAN HET RESULTAAT)

PASSIVA	toelichting	30-06-2019	30-06-2018
<i>(in EUR x 1.000)</i>			
GROEPSVERMOGEN	10		
Eigen vermogen		53.550	50.278
Voorzieningen	11		
Pensioenen		164	149
Overige voorzieningen		423	402
		587	551
Kortlopende schulden			
Schulden aan kredietinstellingen	12	35.282	35.246
Schulden aan leveranciers		16.381	15.113
Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen		300	295
Belastingen en premies	13	2.238	1.711
Te betalen dividend		6.074	3.135
Overige schulden en overlopende passiva	14	14.963	18.789
		75.238	74.289
TOTAAL PASSIVA		129.375	125.118

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER HET BOEKJAAR 2018/2019

	toelichting	2018 / 2019	2017 / 2018
(in EUR x 1.000)			
Netto-omzet	15	347.864	300.285
Overige bedrijfsopbrengsten	16	2.431	3.103
Som der bedrijfsopbrengsten		350.295	303.388
Kosten van grond- en hulpstoffen en diensten van derden		257.772	212.368
Vrachten en laadkosten		21.875	26.834
Emballage		8.316	8.919
Lonen en salarissen	17	20.187	18.176
Sociale lasten en pensioenlasten	17	5.880	5.894
Afschrijving op immateriële vaste activa		1.102	1.321
Afschrijving op materiële vaste activa		3.185	3.226
Overige bedrijfskosten	18	18.303	19.190
Som der bedrijfslasten		336.620	295.928
Bedrijfsresultaat		13.675	7.460
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	19	1.962	839
Rentelasten en soortgelijke kosten	20	-2.142	-888
		-180	-49
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		13.495	7.411
Vennootschapsbelasting	21	-3.415	-1.672
Resultaat deelnemingen		-727	-1.033
		-4.142	-2.705
Resultaat na belasting		9.353	4.706
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van de rechtspersoon		-7	-545
Totaal resultaat van de rechtspersoon		9.346	4.161

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER HET BOEKJAAR 2018/2019

	toelichting	2018 / 2019	2017 / 2018
<i>(in EUR x 1.000)</i>			
Bedrijfsresultaat		13.675	7.460
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen	1,2	4.287	4.547
Mutatie voorzieningen	11	36	-141
Mutatie in werkkapitaal		-850	677
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		17.148	12.543
Ontvangen interest	19	1.962	839
Ontvangen dividend		104	17
Betaalde interest	20	-2.067	-831
Betaalde winstbelasting	21	-1.255	-3.451
Kasstroom uit operationele activiteiten		15.892	9.117
Investerings in:			
Immateriële vaste activa	1,2	-3.522	-3.250
Financiële vaste activa	3	-	-402
Investerings in bestaande deelnemingen	3	-770	-152
Materiële vaste activa	2	-3.347	-2.927
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	373	227
Kasstroom uit investeringen		-7.266	-6.454
Financieringsactiviteiten			
Betaald dividend		-3.135	-5.486
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-3.135	-5.486
Nettokasstroom		5.491	-2.823
Valuta- en omrekeningsverschillen		-320	-406
Mutatie geldmiddelen		5.171	-3.229
Saldo liquide middelen begin boekjaar	9	25.232	28.461
Mutatie liquide middelen	9	5.171	-3.229
Saldo liquide middelen einde boekjaar	9	30.403	25.232

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2018/2019

Relatie met moedermaatschappij en voornaamste activiteiten

De onderneming, gevestigd te Joure, op de Edisonweg 5 met KvK nummer 807807928, is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen voor 100% in het bezit zijn van de Vereniging HZPC.

De voornaamste activiteiten van de groep bestaan uit het vermarkten van pootaardappelen en gerelateerde producten en diensten.

De aangesloten telers verbinden zich aan de onderneming door de door hun geteelde aardappelen te leveren aan de onderneming en ontvangen hierover een uitbetaling. De onderneming verbindt zich de door de teler geleverde oogstopbrengst te verkopen en ontvangt hier een vergoeding voor. Er wordt geteeld in een pool; daarnaast worden er afzonderlijke afspraken met telers gemaakt.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een jaar wat loopt vanaf 1 juli tot en met 30 juni van het volgende jaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in Nederland. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de enkelvoudige winst-en-verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat na belastingen van vennootschappen waarin wordt deelgenomen na belastingen en het overige resultaat na belastingen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, dit gezien de positieve resultaten en het positief eigen vermogen.

Tevens heeft de onderneming in boekjaar 2019/2020 de kredietfaciliteit geherfinancierd en uitgebreid tot 70 miljoen euro.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de pootaardappelen en consumptieaardappelen zijn overgedragen aan de koper.

Licenties worden als opbrengsten verantwoord wanneer derden van het recht om activa van de onderneming te gebruiken gebruik hebben gemaakt.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders aangegeven.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De waarderingsgrondslag bij de post debiteuren is naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen, met betrekking tot het kredietrisico welke afhankelijk is van de afnemer, geografische regio en economische omstandigheden.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend.

Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar pagina 48.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed. Joint ventures worden niet meegeconsolideerd maar gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde.

Toelichting op de consolidatiemethode

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte resultaten. Indien transacties met een niet-geconsolideerde deelneming, die niet kwalificeert als groepsmaatschappij en wordt gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, plaatsvinden wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben verwerkt (proportionele resultaatsbepaling). Een verlies dat voortvloeit uit de overdracht van vlottende activa of een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt volledig verwerkt.

De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht. Indien de aan het minderheidsbelang van derden toerekenbare verliezen het minderheidsbelang in het eigen vermogen van de geconsolideerde maatschappij overtreffen, dan wordt het verschil, alsmede eventuele verdere verliezen, volledig ten laste van de meerderheidsaandeelhouder gebracht. Het aandeel van derden in het resultaat wordt afzonderlijk als laatste post in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening in aftrek op het groepsresultaat gebracht.

DEELNEMINGEN (DIRECT EN INDIRECT) PER 30 JUNI 2019

HZPC Holding B.V. te Joure, is de moedermaatschappij van een groep met de volgende deelnemingen:

HZPC SBA Europe B.V. met haar deelnemingen: **Belang:**

Geconsolideerd:

• HZPC SBA Europe B.V. te Joure, Nederland	100%
• HZPC Holland B.V., te Joure, Nederland	100%
• Bonna Terra B.V., te Emmeloord, Nederland	100%
• ZOS B.V. te Leeuwarden, Nederland met haar deelneming: ZOS WEHE B.V., te Wehe-den Hoorn, Nederland	100%
• HZPC France SAS, te La Chapelle d'Armentieres, Frankrijk met haar deelneming: Fleur de Lys - SARL, te La Chapelle d'Armentieres, Frankrijk	100%
• Patatas HZPC España S.L., te Torrent, Spanje	100%
• HZPC Portugal Lda, te Mira, Portugal	100%
• HZPC UK Ltd., te Crowle Scunthorpe, Verenigd Koninkrijk	100%
• HZPC Deutschland GmbH, te Eydelstedt, Duitsland	100%
• HZPC Polska Sp. z o.o., te Poznan, Polen	100%
• HZPC Kantaperuna Oy, te Tyrnävä, Finland	100%
• HZPC Sadokas Oy, te Tyrnävä Finland, met haar deelneming: AO HZPC Sadokas, te Sint Petersburg, Rusland	100%

HZPC SBDA B.V. met haar deelnemingen:

Geconsolideerd:

• HZPC SBDA B.V. te Joure, Nederland	100%
• HZPC Americas Corp., te Charlottetown, Canada	100%
• HZPC América Latina S.A., te Buenos Aires, Argentinië	80%
• HZPC China Ltd, te Hongkong, China met haar deelneming: Beijing HZPC Agricultural consultancy Co. Ltd., Beijing, China	100%
• HZPC Ltd, te Hongkong, China	100%
• Solentum B.V., te Joure, Nederland	100%

Niet geconsolideerd:

• Semillas SZ S.A., te Santiago, Chili	20%
• La Flor Limitada S.A., te Santiago, Chili	20%
• Mahindra HZPC Ltd., te Chandigarh, India	40,05%
• Fries4all B.V., te Joure, Nederland	33%

IPR B.V. , te Joure, Nederland (geconsolideerd)	100%
--	------

HZPC Research B.V. , te Metslawier, Nederland (geconsolideerd)	100%
---	------

STET Holland B.V. met haar deelnemingen:

Geconsolideerd:

• STET Holland B.V., te Emmeloord, Nederland	100%
• STET Potato UK Ltd., te Lincoln, Verenigd Koninkrijk	100%
• STET France SARL, te Bapaume, Frankrijk	100%
• STET Russia, te Moskou, Rusland	100%

Niet geconsolideerd:

• D.S.S. Opslag B.V., te Dronten, Nederland	50%
---	-----

N.V. Breeders Trust, te Brussel , België (niet geconsolideerd)	22,7%
---	-------

GRONDSLAGEN VOOR DE OMREKENING VAN VREEMDE VALUTA'S

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden in de betreffende functionele valuta van de groepsmaatschappijen omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum. In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers.

De bij omrekening en afwikkeling optredende valutakoersverschillen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode dat zij zich voordoen, met uitzondering van de valutaverschillen op monetaire posten die deel uitmaken van de netto-investering in een bedrijfsuitoefening in het buitenland. Niet monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden naar euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen op de transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Bedrijfsuitoefening in het buitenland

De activa en verplichtingen van bedrijfsuitoefening in het buitenland, met inbegrip van goodwill en bij consolidatie ontstane reële waardecorrecties, worden in euro's omgerekend tegen de geldende koers per balansdatum. De opbrengsten en kosten van buitenlandse activiteiten worden in euro's omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum.

Valutaomrekeningsverschillen worden verwerkt in de reserve omrekeningsverschillen. Als een buitenlandse activiteit geheel of gedeeltelijk wordt verkocht, wordt het betreffende bedrag uit de reserve omrekeningsverschillen overgeboekt naar de overige reserves.

Ontwikkelingen belangrijkste valuta's

De ontwikkeling van de belangrijkste valuta is als volgt:

EUR 1 t.o.v.	koers	gemiddelde	koers
vreemde valuta	30-6-2019	koers	30-06-2018
Canadese dollar	1,490	1,511	1,530
Britse pond	0,900	0,882	0,880
Poolse zloty	4,240	4,296	4,370
Amerikaanse dollar	1,140	1,141	1,170
Zuid-Afrikaanse rand	16,010	16,201	16,040

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille (financiële activa en financiële verplichtingen), gekochte leningen en obligaties, verstrekte leningen en overige vorderingen, investeringen in eigenvermogensinstrumenten, overige financiële verplichtingen en derivaten.

In financiële en niet-financiële contracten kunnen afspraken zijn gemaakt die voldoen aan de definitie van derivaten. Een dergelijke afspraak wordt afgescheiden van het basiscontract en als derivaat verwerkt als zijn economische kenmerken en risico's niet nauw verbonden zijn met die van het basiscontract, een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat, en het samengestelde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Van het basiscontract gescheiden derivaten worden, in overeenstemming met de waarderingsgrondslag voor derivaten waarop geen kostprijs hedge accounting wordt toegepast, gewaardeerd tegen kostprijs of lagere reële waarde.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaaarding worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handelsportefeuille

Indien de onderneming financiële instrumenten heeft verworven of is aangegaan met het doel het instrument op korte termijn te verkopen, maken deze deel uit van de handelsportefeuille en worden deze na eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardewijzigingen in de winst-en-verliesrekening.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Hedge accounting bij waardering van afgeleide instrumenten op kostprijs

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst-en-verliesrekening, wordt het met het afgeleide instrument samenhangende resultaat in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de winst-en-verliesrekening zijn verwerkt.

Voor valutatermijncontracten afgesloten ter afdekking van monetaire activa en passiva in vreemde valuta's wordt kostprijs hedge accounting toegepast. Dit wordt gedaan om te bereiken dat de in de winst-en-verliesrekening verantwoorde resultaten als gevolg van de omrekening van de monetaire posten worden gecompenseerd met waardewijzigingen van de valutacontracten als gevolg van het verschil tussen de contante koers op afsluitdatum van het contract en de contante koers op rapporteringsdatum. Het verschil tussen de contante koers op afsluitdatum van het valutatermijncontract en de termijankoers

wordt via de winst-en-verliesrekening geamortiseerd over de looptijd van het contract.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, wordt de cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de winst-en-verliesrekening was verwerkt, als overlopende post in de balans opgenomen, totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening. Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd. De vervolgwaaarding van het financiële instrument is dan tegen kostprijs of lagere marktwaarde.

Voorwaarden aan hedge accounting

De onderneming documenteert de hedgerelaties in generieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedges.

De onderneming bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedgerelatie). De mate van ineffectiviteit van de hedgerelatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedgerelatie.

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, aan elkaar gelijk zijn (geweest), is geen sprake (geweest) van ineffectiviteit. Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, niet aan elkaar gelijk zijn (geweest), is sprake (geweest) van ineffectiviteit. In dat geval wordt de mate van ineffectiviteit vastgesteld door de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van de afgedekte positie. Indien sprake is van een cumulatief verlies op de hedgerelatie over de periode vanaf eerste verwerking van het afdekkingsinstrument tot aan balansdatum, wordt deze ineffectiviteit (het verlies) direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de winst-en-verliesrekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel

actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de onderneming toekomend bedrag onder voorwaarden die de onderneming anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Daarnaast worden subjectieve indicatoren samen met objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardevermindering overwogen. Voorbeelden hiervan zijn het wegvallen van actieve markten in het geval van financiële activa met een beursnotering, een verlaging van de kredietwaardigheid van de andere partij zijnde de rechtspersoon of schuldenaar van het uitgegeven instrument of een daling van de reële waarde van een financieel actief beneden de kostprijs of geamortiseerde kostprijs.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financieel actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als netto of simultaan af te wikkelen.

Als er sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst-en-verliesrekening.

Goodwill

Goodwill wordt bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen (inclusief direct aan de overname gerelateerde transactiekosten) en het belang van de groep in de netto reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en de 'voorwaardelijke' verplichtingen van de overgenomen deelneming, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

Goodwill betaald bij de acquisitie van buitenlandse groepsmaatschappijen en deelnemingen wordt omgerekend tegen de koers op de transactiedatum. De geactiveerde goodwill wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur, die is bepaald op 5 jaar. Intern gegenereerde goodwill wordt niet geactiveerd.

Ontwikkelingskosten

Ontwikkelingskosten worden geactiveerd voor zover deze betrekking hebben op commercieel haalbaar geachte projecten (software). De ontwikkeling van een immaterieel vast actief wordt commercieel haalbaar geacht als het technisch uitvoerbaar is om het actief te voltooien, de onderneming de intentie heeft om het actief te voltooien en het vervolgens te gebruiken of te verkopen is (inclusief het beschikbaar zijn van adequate technische, financiële en andere middelen om dit te bewerkstelligen), de onderneming het vermogen heeft om het actief te gebruiken of te verkopen, het waarschijnlijk toekomstige economische voordelen zal genereren en de uitgaven gedurende de ontwikkeling betrouwbaar zijn vast te stellen.

Ontwikkelingskosten worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs omvat voornamelijk de salariskosten van het betrokken personeel; de geactiveerde kosten worden na beëindiging van de ontwikkelingsfase (actief gereed voor ingebruikname) afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, die drie tot zeven jaar bedraagt. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode. De kosten voor onderzoek en de overige kosten voor ontwikkeling worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt. Voor het nog niet afgeschreven deel van de geactiveerde ontwikkelingskosten wordt een wettelijke reserve gevormd.

Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom

De intellectual property rights worden gewaardeerd op het bedrag van de gerealiseerde kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de gerealiseerde kosten. De economische levensduur van zeven jaar en de afschrijvingsmethode worden aan het einde van elk boekjaar opnieuw beoordeeld.

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de onderneming in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage van de aanschafwaarde volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur rekening houdend met restwaarde. Op bedrijfsterreinen en activa in uitvoering wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

• Bedrijfsgebouwen:	4% - 20%
• Machines en installaties:	10% - 33,3%
• Andere vaste bedrijfsmiddelen:	10% - 33,3%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Financiële vaste activa

Deelneming met invloed van betekenis

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen.

Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiele stemrechten) in aanmerking genomen.

Deelnemingen waarin de onderneming de zeggenschap gezamenlijk met andere deelnemers uitoefent (joint ventures), worden gewaardeerd volgens dezelfde methode.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderinggrondslagen van de onderneming gehanteerd. Indien de deelnemende rechtspersoon een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die volgens de vermogensmutatiemethode wordt gewaardeerd, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben in de deelnemingen verwerkt (proportionele resultaatbepaling). Een verlies dat voortvloeit uit de overdracht van vlottende activa of een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt wel volledig verwerkt. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, worden geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd en aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Wanneer de onderneming echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van een deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd ter grootte van de verwachte betalingen door de onderneming ten behoeve van de deelneming. De voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op de deelneming gevormd en voor het overige gepresenteerd onder de voorzieningen.

Deelneming zonder invloed van betekenis

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stellig voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Indien een rechtspersoon een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs of actuele waarde, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht direct en volledig in de geconsolideerde winst- en verliesrekening verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

Overige financiële vaste activa

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, vermeerderd met direct toerekenbare transactiekosten. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen. De grondslagen voor de overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Dividenden van deelnemingen die worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld als opbrengst uit deelnemingen. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder financiële baten en lasten.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde.

Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom-genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies voor goodwill wordt niet teruggenomen in een volgende periode.

In afwijking van datgene wat hiervoor is gesteld, wordt op iedere balansdatum de realiseerbare waarde bepaald voor de volgende activa (ongeacht of er sprake is van aanwijzingen voor een bijzondere waardevermindering):

- immateriële vaste activa die nog niet in gebruik zijn genomen;
- immateriële vaste activa die worden afgeschreven over een levensduur van meer dan 20 jaar (gerekend vanaf het moment van ingebruikname).

De terugneming van een bijzonder waardeverminderings-verlies voor een kasstroomgenererende eenheid dient te worden toegerekend ter verhoging van de boekwaarde van de activa, niet zijnde goodwill op pro rata basis gebaseerd op de boekwaarden van de activa van de eenheid.

Verliezen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden naar verwachting zullen opbrengen.

Grond- en hulpstoffen (verpakkingsmaterialen en onderdelen) worden gewaardeerd tegen aanschafprijs op basis van de 'first-in, first-out' (FIFO)-methode of lagere actuele waarde.

De voorraad gereed product, miniknollen, welke zelf worden geteeld, worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs op basis van kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Dit betreft met name directe personeelskosten.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de rapportagevaluta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen.

Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Pensioen- en jubileumvoorziening

Onder de pensioenvoorziening zijn opgenomen de verplichtingen uit hoofde van pensioenreglementen en vergelijkbare verplichtingen. De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Zie ook grondslagen personeelskosten en toelichting 11 op de geconsolideerde balans.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd financiële instrumenten.

Opbrengstverantwoording

Verkoop van pootaardappelen en consumptieaardappelen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen.

Opbrengsten uit de verkoop van aardappelen worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, het bedrag van de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden bepaald en de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van aardappelen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de aardappelen.

De overdracht van risico's en voordelen varieert naargelang de voorwaarden van de betreffende verkoopovereenkomst.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen. Deze opbrengsten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Licenties

Licenties worden betaald voor het gebruik van de activa van een onderneming, zoals de rassen door de onderneming zelf ontwikkeld. In het geval de groep handelt ten behoeve van door derden ontwikkelde rassen wordt de bedrijfsopbrengst opgenomen onder aftrek van de doorbetaling aan de rechthebbenden, aangezien de onderneming voor deze licenties geen kredietrisico loopt. Omzet wordt verantwoord als de omvang van de te ontvangen vergoeding betrouwbaar kan worden geschat en de inning ervan waarschijnlijk is.

Subsidies

Subsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat er wordt voldaan aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten

in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden in mindering gebracht op de kostprijs van het actief en daardoor systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Hieronder zijn begrepen de direct aan de netto-omzet toerekenbare kosten waaronder kosten handelsgoederen, diensten, vracht- en laadkosten en emballage. De kosten voor onderzoek en overige ontwikkeling worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt.

Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de groep in de resultaten van deze deelnemingen, bepaald op basis van de grondslagen van de groep. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de groep.

Personeelskosten

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap. Een verwachte vergoeding ten gevolge van winstdelingen en bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Op balansdatum wordt hiertoe een verplichting opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting per balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Nederlandse pensioenregelingen

De pensioentoezeggingen zijn ondergebracht bij een pensioenfonds. Deze regeling wordt onder het Nederlandse pensioenstelsel gefinancierd door afdrachten aan een bedrijfstak-pensioenfonds.

De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan.

Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor de groep en worden in de balans opgenomen in een voorziening. De waardering van de verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om deze per balansdatum af te wikkelen. Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is wordt de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde. Discontering vindt plaats op basis van rentetarieven van hoogwaardige ondernemingsobligaties. Toevoegingen aan en vrijval van de verplichtingen komen ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening. Ultimo boekjaar 2018/2019 waren er voor de groep geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

De opbouw van de pensioenaanspraken wordt steeds in het betreffende kalenderjaar afgefinancierd door middel van (ten minste) kostendekkende premiebetalingen. De pensioenregeling is een middelloonregeling met voor zowel actieve als inactieve deelnemers (slapers en gepensioneerden) - voorwaardelijke toeslagverlening. De toeslagverlening is afhankelijk van het beleggingsrendement.

De jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken bedraagt 1,875% van het pensioengevend salaris dat is gebaseerd op het brutoloon minus een franchise (ad EUR 13.785). Het pensioengevend salaris is gemaximeerd (op EUR 55.927). De jaarlijkse premie die voor rekening komt van de werkgever bedraagt 100% van het pensioengevend salaris. De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds op basis van de dekkingsgraad en verwachte rendementen. De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt per 30 juni 2019 volgens opgave van het fonds 93,8%. Op basis van het uitvoeringsreglement heeft de groep bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

Buitenlandse pensioenregelingen

Pensioenregelingen die vergelijkbaar ingericht zijn en functioneren op de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, met een strikte scheiding tussen de verantwoordelijkheden van en een risicodeling tussen de betrokken partijen (onderneming, fonds en deelnemers), worden verwerkt en gewaardeerd conform Nederlandse pensioenregelingen (zie vorige paragraaf). Voor buitenlandse regelingen die niet vergelijkbaar zijn met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, wordt een beste schatting gemaakt van de op balansdatum bestaande verplichting. Deze verplichting wordt vervolgens gewaardeerd op basis van een in Nederland algemeen aanvaardbaar geachte actuariële waarderingsmethodiek.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases.

Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. De onderneming is alleen operationeel leasecontracten aangegaan.

Rentebaten en -lasten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Indien de boekwaardes van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaardes, is sprake van tijdelijke verschillen. Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij de onderneming in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijk verschil. Latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen worden gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van zijn activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Kasstromen in buitenlandse valuta's zijn herleid naar euro's met gebruikmaking van de gewogen gemiddelde omrekeningskoersen voor de betreffende periodes.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet verwerkt in de jaarrekening. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

1. Immateriële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de immateriële vaste activa in het boekjaar 2018/2019 blijken uit het volgende overzicht:

	Kosten van onderzoek en ontwikkeling	Goodwill	Concessies, vergunningen en intellectuele eigendommen	Totaal 2018 / 2019
Aanschafwaarde	4.442	5.002	3.817	13.261
Cumulatieve afschrijving	-850	-4.019	-1.090	-5.959
Boekwaarde per 1 juli	3.592	983	2.727	7.302
Investeringsen	3.983	-	-	3.983
Afschrijvingen	-71	-485	-546	-1.102
Saldo	3.912	-485	-546	2.881
Aanschafwaarde	8.425	5.002	3.817	17.244
Cumulatieve afschrijving	-921	-4.504	-1.636	-7.061
Boekwaarde per 30 juni	7.504	498	2.181	10.183

De investeringen betreffen de ontwikkeling van een nieuw ERP-systeem.

2. Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de materiële vaste activa in het boekjaar 2018/2019 blijken uit het volgende overzicht:

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Activa in uitvoering	Totaal 2018 / 2019
Aanschafwaarde	39.001	24.785	3.436	272	67.399
Cumulatieve afschrijving	-23.457	-19.330	-2.586	-	-45.278
Boekwaarde per 1 juli	15.544	5.455	850	272	22.121
Investeringsen	329	2.674	221	123	3.347
Desinvesteringen	-67	-121	-185	-	-373
Afschrijvingen	-982	-1.960	-243	-	-3.185
Saldo	-720	593	-207	123	-211
Aanschafwaarde	39.263	27.338	3.472	395	70.468
Cumulatieve afschrijvingen	-24.439	-21.290	-2.829	-	-48.558
Boekwaarde per 30 juni	14.824	6.048	643	395	21.910

3. Financiële vaste activa

Het verloop van de posten onder de financiële vaste activa is als volgt:

	Deelnemingen	Vorderingen op Vereniging HZPC	Overige effecten	Latente belasting- vordering	Overige vorderingen	Totaal 2018 / 2019
Boekwaarde per 1 juli	1.322	249	25	2.050	409	4.055
Investerings/toename	791	-	-	-	-	791
Resultaat deelnemingen	-747	-	-	-	-	-747
Aflossingen/afname	-	-112	-	-78	-35	-225
Dividenduitkering	-123	-	-	-	-	-123
Koersverschillen	-36	-	-	-	-	-36
Mutaties 2018 / 2019	-115	-112	-	-78	-35	-340
Boekwaarde per 30 juni	1.207	137	25	1.972	374	3.715

Deelnemingen

Dit betreft deelnemingen die vanwege minderheidsbelangen niet geconsolideerd worden. Voor een overzicht van de kapitaalbelangen wordt verwezen naar pagina 48.

Vorderingen op Vereniging HZPC

De onder deze categorie vermelde vordering heeft volledig betrekking op de Vereniging HZPC ten behoeve van verstrekte leningen aan telers voor aankoop certificaten van Vereniging HZPC. De rente bedraagt 1%. De looptijd van de lening bedraagt 5 jaar.

Overige effecten

De post overige effecten betreft effecten die bestemd zijn om duurzaam te worden aangehouden. De marktwaarde van de verschillende categorieën overige effecten benadert de boekwaarde ad EUR 25.000.

Latente belastingvordering

De post latente belastingvorderingen betreft verrekenbare tijdelijke verschillen, onder meer materiële vaste activa. Van deze vorderingen is een beperkt bedrag naar verwachting verrekenbaar binnen 1 jaar. De voorwaartse verliescompensatie en verrekenbare tijdelijke verschillen die niet tot waardering zijn gebracht betreft EUR 620.000.

Overige vorderingen

De post overige vorderingen betreft verstrekte leningen aan personeel voor een bedrag van EUR 30.000 (2017/2018 EUR 24.000) met een gemiddelde looptijd van 5 jaar en een rentepercentage van 4%. Tevens omvat deze post een rentecap om het renterisico over de werkkapitaal financiering tot EUR 15 miljoen af te dekken. De cap kent een looptijd van 10 jaar en een caprente van 2%.

4. Voorraden

	30-06-2019	30-06-2018
Emballage	1.120	1.233
Gereed product	892	930
	2.012	2.163

De mutatie van het gereed product is verwerkt onder kosten van grond- en hulpstoffen.

Vorderingen**5. Handelsdebiteuren**

	30-06-2019	30-06-2018
Geamortiseerde kostprijs van uitstaande vorderingen	52.334	55.583
Af: voorziening wegens oninbaarheid	-11.241	-11.570
	41.093	44.013

In de vordering op handelsdebiteuren is geen bedrag begrepen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar, die niet zijn voorzien.

6. Vorderingen op deelnemingen

Deze vorderingen hebben betrekking op vorderingen op deelnemingen waarop invloed van betekenis kan worden uitgeoefend.

De looptijd van de vorderingen is korter dan 1 jaar en niet rentedragend.

7. Belastingen, premies en sociale verzekeringen

	30-06-2019	30-06-2018
Omzetbelasting	6.674	5.173
Vennootschapsbelasting	96	714
Premies en sociale verzekeringen	18	16
	6.788	5.903

8. Overige vorderingen en overlopende activa

	30-06-2019	30-06-2018
Pensioenpremies	228	220
Te vorderen licenties	4.683	5.711
Vooruitbetaalde bedragen	1.566	2.225
Premie ziektekostenverzekering	257	225
Subsidies	2.053	1.398
Vordering op telers	3.100	2.118
Overige bedragen	1.195	2.341
	13.082	14.238

In de overige vorderingen zijn geen bedragen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar opgenomen.

9. Liquide middelen

	30-06-2019	30-06-2018
Kas	9	8
Rekening-courant bank	30.394	25.224
	30.403	25.232

De post rekening-courant bank staat evenals vorig jaar geheel ter vrije beschikking.

10. Groepsvermogen

Voor een toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening. In het groepsvermogen is het aandeel derden nihil.

11. Voorzieningen

Pensioenen

Onder de pensioenen zijn opgenomen de verplichtingen uit hoofde van pensioenreglementen en vergelijkbare verplichtingen.

De samenstelling en het verloop van de pensioenen in het boekjaar 2018/2019 blijken uit het volgende overzicht:

	Totaal 2018 / 2019	Totaal 2017 / 2018
Stand 1 juli	149	284
Dotatie	25	14
Onttrekking	-10	-149
Stand per 30 juni	164	149

Het gehele bedrag van de pensioenvoorziening is langlopend. De pensioenvoorziening heeft betrekking op medewerkers in het buitenland. Zij hebben pensioenregelingen die niet vergelijkbaar zijn met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert. Voor deze buitenlandse regelingen wordt een beste schatting gemaakt van de per balansdatum bestaande pensioenverplichting.

Overige voorzieningen

De samenstelling en het verloop van de overige voorzieningen in het boekjaar 2018/2019 blijken uit het volgende overzicht:

	Totaal 2018 / 2019	Totaal 2017 / 2018
Stand 1 juli	402	408
Dotatie	22	69
Onttrekking	-1	-75
Stand per 30 juni	423	402

De overige voorziening betreft de jubileavoorziening welke is berekend, gebruikmakend van een disconteringsvoet van 4%, en rekening houdend met het verwachte personeelsverloop. Van het bedrag is EUR 51.000 kortlopend.

Kortlopende schulden

12. Schulden aan kredietinstellingen

Kredietfaciliteit

De onderneming beschikt over een kredietfaciliteit bij ING Bank N.V. en Deutsche Bank A.G. ING Bank N.V. heeft een rekening-courantkrediet verstrekt. De stand van de kredietfaciliteit in rekening-courant bij ING Bank N.V. bedraagt per 30 juni 2019 EUR 10 miljoen en de rente Euribor plus 0,75%. Deutsche Bank A.G. heeft tevens een rekening-courantkrediet verstrekt. De stand van de kredietfaciliteit in rekening-courant bij Deutsche Bank A.G. bedraagt per 30 juni 2019 EUR 9,9 miljoen en de rente Euribor plus 0,75%.

Ten aanzien van de kredietfaciliteit bij de ING B.V. zijn de volgende zakelijke zekerheden gesteld in de vorm van:

- Toetreding tot de Compte joint- en mede aansprakelijkheidsovereenkomst, af te geven door: IPR B.V., HZPC Research B.V., HZPC Holding B.V., HZPC Holland B.V., STET Holland B.V., ZOS B.V., ZOS Wehe B.V., SBA Europe B.V., SBDA B.V., HZPC France S.A.S. en HZPC Deutschland GmbH;
- Stamverpanding boekvorderingen (eerste pandrecht) van: IPR B.V., HZPC Research B.V., HZPC Holding B.V., HZPC Holland B.V., en STET Holland B.V.

Ten aanzien van de kredietfaciliteit bij de Deutsche Bank A.G. zijn de volgende zakelijke zekerheden gesteld in de vorm van:

- Hypothecaire zekerheid op onroerend goed (van 20 miljoen in hoofdsom te vermeerderd met 40% voor rente en kosten).

Convenanten

Aan de kredietfaciliteit zijn de volgende convenanten verbonden:

- Solvabiliteitsratio
- Activa Cover
- Omzet Cover
- EBITDA Cover
- Cross default

De onderneming is met haar banken de volgende convenanten overeengekomen:

	Solvabiliteitsratio ING	Solvabiliteitsratio Deutsche Bank	Activa Cover ING	Omzet Cover ING	EBITDA Cover ING	EBITDA Cover Deutsche Bank
Gedurende de looptijd	> 35%	> 35%	> 75%	> 75%	> 75%	> 70%
30 juni 2019	> 35%	> 35%	> 75%	> 75%	> 75%	> 70%

De solvabiliteitsratio is voor zowel ING Bank B.V. als Deutsche Bank A.G. als volgt gedefinieerd: Gecorrigeerd vermogen/gecorrigeerd balanstotaal.

De activa cover is als volgt gedefinieerd: Activa van geselecteerde ondernemingen (van de Compte joint)/geconsolideerde activa.

De omzet cover is als volgt gedefinieerd: Omzet van geselecteerde ondernemingen (van de Compte joint)/geconsolideerde omzet.

De EBITDA cover is bij ING Bank B.V. als volgt gedefinieerd: EBITDA van geselecteerde ondernemingen (van de Compte joint)/geconsolideerde EBITDA.

De EBITDA cover is bij Deutsche Bank A.G. als volgt gedefinieerd: EBITDA van geselecteerde ondernemingen (alle Nederlandse medeschuldenaren)/geconsolideerde EBITDA.

Ultimo boekjaar wordt aan de convenanten voldaan.

13. Belastingen, premies en sociale verzekeringen

	2018 / 2019	2017 / 2018
Te betalen vennootschapsbelasting	1.048	170
Te betalen omzetbelasting	580	442
Loonheffing en sociale verzekeringen	610	1.099
	2.238	1.711

In de belastingen en premies en sociale verzekeringen zijn geen bedragen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar opgenomen.

14. Overige schulden en overlopende passiva

	2018 / 2019	2017 / 2018
Te betalen licenties	1.655	2.023
Te betalen lonen en salarissen	720	439
Pensioenpremies	354	356
Vakantiedagen en vakantiegeld	1.406	1.292
Productgerelateerde kosten	5.136	5.566
Telers	882	4.854
Overige bedragen	4.810	4.259
	14.963	18.789

In de overige schulden en overlopende passiva zijn geen bedragen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar opgenomen.

Financiële instrumenten

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's. Om deze risico's te beheersen heeft de onderneming een beleid, inclusief een stelsel van kredietlimieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de onderneming te beperken.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. Het maximale kredietrisico dat de onderneming loopt, bedraagt EUR 51 miljoen. De blootstelling aan kredietrisico van de onderneming wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van afzonderlijke afnemers. Daarnaast houdt het management ook rekening met de demografische aspecten van het klantenbestand, waaronder het risico op wanbetaling in het land waarin de afnemers actief zijn, aangezien deze factoren, met name in de huidige verslechterende economische omstandigheden, van invloed zijn op het kredietrisico.

Door onrusten in het Midden-Oosten is het kredietrisico in deze regio hoog. De vorderingen op afnemers uit deze regio zijn grotendeels voorzien. De onderneming heeft de volgende maatregelen genomen om het kredietrisico te beperken:

- Regelmatig wordt er gebruikgemaakt van vrijwaringsmaatregelen zoals vooruitbetalingen, Letter of Credits en bankgaranties;
- Kredietlimieten worden gedurende het seizoen actief gevolgd.
- Nieuwe leveringen worden nauwelijks toegestaan tot alle schulden van het voorgaande seizoen zijn betaald.

Valutarisico

Als gevolg van de internationale activiteiten loopt de onderneming uit hoofde van in de balans opgenomen vorderingen en schulden, netto-investeringen in buitenlandse ondernemingen en toekomstige transacties valutarisico van met name Amerikaanse dollars/Britse ponden/Poolse zloty en Canadese dollars. Op 30 juni 2019 is de netto-valutapositie omgerekend naar EUR tegen de contante koers per balansdatum als volgt samengesteld:

x 1.000	Koers VV/EUR	ACTIVA lokale valuta	ACTIVA in EUR	PASSIVA lokale valuta	PASSIVA in EUR
USD	1,140	2.613	2.292	0	0
GBP	0,900	4.909	5.454	3.043	3.381
PLN	4,240	18.611	4.389	4.244	1.001
CAD	1,490	5.331	3.578	4.005	2.688
Totaal			15.713		7.070

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat er voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. De onderneming loopt liquiditeitsrisico's ten aanzien van de rente over de kredietfaciliteit. Een rentecap is aangegaan ter dekking van het renterisico op de kredietfaciliteit. Er wordt voldaan aan de voorwaarden van hedge accounting, waardoor de hedgerelatie wordt verwerkt overeenkomstig de regels van kostprijs hedge accounting. Voor de gestelde zekerheden verwijzen we naar 'Kredietfaciliteit' op pagina 62.

Renterisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Zowel over deze vorderingen en schulden zijn een variabel rentende renteafspraken overeengekomen, hierdoor loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Om het renterisico op de kredietfaciliteit te beperken is als mitigerende maatregel een rente cap overeenkomst afgesloten.

Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen

Dit betreffen:

- Verplichtingen uit hoofde van operationele leaseverplichtingen en huur voor een bedrag van EUR 1,4 miljoen. Van dit bedrag heeft EUR 0,6 miljoen een looptijd van korter dan 1 jaar. Het overige betreft een verplichting korter dan 5 jaar. De last voor huur en lease in het boekjaar 2018/2019 bedroeg EUR 0,9 miljoen.
- Ter afdekking van handelstransacties in consumptieaardappelen voor het komende oogstjaar neemt HZPC Holland B.V. termijnposities in op de aardappeltermijnmarkt voor rekening en risico van de telers. Deze posities worden dagelijks gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde. Eventuele resultaten op de per ultimo boekjaar openstaande posities worden verantwoord in het boekjaar waarop de oogst betrekking heeft. Het ongerealiseerde koersresultaat voor rekening en risico van telers op balansdatum bedraagt EUR 1.000 positief.
- Tegen de onderneming en/of groepsmaatschappijen zijn diverse claims ingediend, onder andere vanuit Zuid-Afrika en tegen het ras Challenger, die door haar/hen worden betwist. Hoewel de afloop van deze geschillen niet met zekerheid kan worden voorspeld, wordt - mede op grond van ingewonnen juridisch advies - aangenomen dat deze geen nadelige invloed van betekenis zal hebben op de geconsolideerde positie.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

15. Netto-omzet

De netto-omzet kan als volgt worden gespecificeerd naar belangrijke opbrengstcategorieën:

	2018 / 2019	2017 / 2018
Pootaardappelen	302.471	267.232
Licenties	21.767	21.805
Diensten	2.936	1.967
Consumptieaardappelen	20.690	9.281
	347.864	300.285

Voor de netto-omzet/procentuele verdeling over de afzetgebieden kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2018 / 2019		2017 / 2018	
	€	%	€	%
Nederland	71.069	20	49.422	16
Overige EU-landen	190.025	54	161.242	53
Overige Europese landen	16.346	5	10.896	4
Buiten Europa	105.102	30	103.806	35
Onderlinge leveringen	-34.678	-9	-25.081	-8
	347.864	100	300.285	100

16. Overige bedrijfsopbrengsten

Deze bestaan voornamelijk uit ontvangen subsidies en incidentele opbrengsten.

17. Personeelskosten

	2018 / 2019	2017 / 2018
Lonen en salarissen	20.187	18.176
Sociale lasten	3.568	3.756
Pensioenlasten	2.312	2.138
	26.067	24.070

Personeelsbestand

Bij HZPC Holding B.V. en haar dochterondernemingen waren gedurende het boekjaar gemiddeld 355 fte in dienst, waarvan 259 fte werkzaam in Nederland (vorig boekjaar 345 fte waarvan 251 fte werkzaam in Nederland). Op de balansdatum waren 362 fte in dienst.

Specificaties aantal fte's

	2018 / 2019	2017 / 2018
Directie, administratie en IT	82	66
Commercie en communicatie	86	95
Inkoop en logistieke planning	88	80
Opslag, sorteren en transport	21	22
Research	78	82
	355	345

18. Overige bedrijfskosten

	2018 / 2019	2017 / 2018
Verkoopkosten	3.608	2.600
Kantoorkosten	3.224	4.117
Personeelsgerelateerde kosten	4.725	4.468
Reparatie en onderhoud	1.759	1.683
Overige kosten	4.987	6.322
	18.303	19.190

19. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

	2018 / 2019	2017 / 2018
Debiteuren	82	70
Rekening courant bank	1.773	647
Overige	107	122
	1.962	839

20. Rentelasten en soortgelijke kosten

	2018 / 2019	2017 / 2018
Telerdeposito's	-	-12
Disconto	-50	-12
Rekening courant bank	-2.042	-844
Overige	-50	-20
	-2.142	-888

21. Vennootschapsbelasting

	2018 / 2019	2017 / 2018
Normale druk op NL basis	25,0%	25,0%
Effect buitenland	-1,3%	3,0%
Niet aftrekbare bedragen	1,0%	1,6%
Innovatiebox	-2,9%	-1,2%
Activering van voorheen niet compensabele fiscale verliezen	0,0%	-3,5%
Overig	3,5%	-2,3%
	25,3%	22,6%

De onderneming vormt samen met HZPC Holland B.V., STET Holland B.V., Bonna Terra B.V., ZOS B.V., ZOS WEHE B.V., HZPC SBDA B.V., HZPC SBA Europe B.V., HZPC Research B.V., IPR B.V. en Solentum B.V. een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. De vennootschapsbelasting is in elk van de vennootschappen opgenomen voor dat deel dat de desbetreffende vennootschap tegen nominaal tarief verschuldigd zou zijn, geen rekening houdend met voor de vennootschap geldende fiscale faciliteiten.

De effectieve belastingdruk bedraagt 25,3% (2017/2018: 22,6%). Voor de Nederlandse vennootschappen geldt dat de effectieve druk hoger is dan het nominale tarief van 25% door de herwaardering van de latente belastingvordering tegen 20,5% in plaats van 25%. Voor de buitenlandse vennootschappen geldt een gemiddelde belastingdruk van 21,6% (2017/2018: 39,2%).

Overige toelichtingen

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke gronden.

Honoraria van de accountantsorganisatie (in EUR x 1)

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V. zijn ten laste gebracht van de onderneming, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

	2018 / 2019	2017 / 2018
Ten laste van het boekjaar:		
Controle van de jaarrekening Nederland (KPMG Accountants N.V.)	173.450	185.510
Controle van de jaarrekening buitenland (KPMG netwerk)	64.486	35.604
Adviesdiensten op fiscaal terrein (KPMG netwerk)	96.718	36.426
Andere niet-controle diensten (KPMG netwerk)	63.788	132.914
Honoraria van de accountantsorganisatie	398.442	390.454

Bezoldigingen bestuurders en commissarissen

Hiervoor verwijzen wij naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening op pagina 76.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen met belangrijke financiële gevolgen voorgedaan na balansdatum.

ENKELVOUDIGE BALANS PER 30 JUNI 2019

(NA BESTEMMING VAN HET RESULTAAT)

ACTIVA	toelichting	30-06-2019	30-06-2018
(in EUR x 1.000)			
VASTE ACTIVA			
Immateriële vaste activa	22		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling		6.884	3.568
		6.884	3.568
Materiële vaste activa	23		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		11.620	12.344
Activa in uitvoering		120	-
		11.740	12.344
Financiële vaste activa	24		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		49.936	49.916
Vorderingen op groepsmaatschappijen		1.664	2.814
Andere deelnemingen		8	5
Vorderingen op Vereniging HZPC		137	249
Overige effecten		25	25
Latente belastingvordering		1.593	1.783
Overige vorderingen		346	385
		53.709	55.177
TOTAAL VASTE ACTIVA		72.333	71.089
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorderingen			
Groepsmaatschappijen		6.799	14.222
Belastingen en premies		-	634
Overige vorderingen en overlopende activa	25	-	38
		6.799	14.894
Liquide middelen		5.664	300
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		12.463	15.194
TOTAAL ACTIVA		84.796	86.283

ENKELVOUDIGE BALANS PER 30 JUNI 2019

(NA BESTEMMING VAN HET RESULTAAT)

PASSIVA	toelichting	30-06-2019	30-06-2018
<i>(in EUR x 1.000)</i>			
Eigen vermogen	26		
Gestort en opgevraagd kapitaal		15.675	15.675
Agioreserve		1.433	1.433
Andere wettelijke reserves		8.798	4.845
Reserve omrekeningsverschillen		-604	-597
Overige reserves		28.248	28.922
		53.550	50.278
Vorzieningen	27	571	1.511
Kortlopende schulden			
Schulden aan groepsmaatschappijen		2.617	21.409
Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen		300	-
Te betalen dividend		6.074	3.135
Schulden aan kredietinstellingen		19.896	8.828
Belastingen en premies	28	864	54
Overige schulden en overlopende passiva	29	924	1.068
		30.675	34.494
TOTAAL PASSIVA		84.796	86.283

ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER HET BOEKJAAR 2018/2019

	toelichting	2018 / 2019	2017 / 2018
<i>(in EUR x 1.000)</i>			
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen na belastingen	30	12.013	7.923
Overig resultaat na belastingen	31	-2.660	-3.217
Nettoresultaat		9.353	4.706

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2018/2019

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2018/2019 van de onderneming. Ten aanzien van de enkelvoudige winst-en-verliesrekening van de onderneming is gebruikgemaakt van de vrijstelling ingevolge artikel 2:402 BW.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van hun juridische vorm.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In de enkelvoudige balans worden deelnemingen in groepsmaatschappijen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Zie voor een uitwerking hiervan de grondslagen voor financiële vaste activa in de geconsolideerde jaarrekening.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

22. Immateriële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de immateriële vaste activa in het boekjaar 2018/2019 blijken uit het volgende overzicht:

	Kosten onderzoek en ontwikkeling	Totaal 2018 / 2019
Aanschafwaarde	4.372	4.372
Cumulatieve afschrijving	-804	-804
Boekwaarde per 1 juli	3.568	3.568
Investerings	3.316	3.316
Mutaties 2018/2019	3.316	3.316
Aanschafwaarde	7.688	7.688
Cumulatieve afschrijving	-804	-804
Boekwaarde per 30 juni	6.884	6.884

23. Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de materiële vaste activa in het boekjaar 2018/2019 blijken uit het volgende overzicht:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Totaal 2018 / 2019
Aanschafwaarde	25.113	-	25.113
Cumulatieve afschrijving	-12.769	-	-12.769
Boekwaarde per 1 juli	12.344	-	12.344
Investerings	123	120	243
Afschrijvingen	-847	-	-847
Saldo	11.620	120	11.740
Aanschafwaarde	25.236	120	25.356
Cumulatieve afschrijvingen	-13.616	-	-13.616
Boekwaarde per 30 juni	11.620	120	11.740

24. Financiële vaste activa

Het verloop van de posten onder de financiële vaste activa is als volgt:

	Deelnemingen in groeps- maat- schappijen	Vorderingen op groeps- maat- schappijen	Andere deel- nemingen	Vorde- ringen op Vereniging HZPC	Latente belasting- vordering	Overige effecten	Overige vorde- ringen	Totaal 2018 / 2019
Boekwaarde per 1 juli	49.916	2.814	5	249	1.783	25	385	55.177
Investeringen/toename	-	-	3	-	-	-	-	3
Resultaat deelnemingen	12.013	-	-	-	-	-	-	12.013
Valutaverschillen	-7	-	-	-	-	-	-	-7
Afschrijvingen/aflossingen	-	-1.150	-	-112	-190	-	-39	-1.491
Dividend	-11.045	-	-	-	-	-	-	-11.045
Voorziening deelnemingen	-941	-	-	-	-	-	-	-941
Boekwaarde per 30 juni	49.936	1.664	8	137	1.593	25	346	53.709

De vorderingen op groepsmaatschappijen hebben een looptijd variërend tussen de 3 en 8 jaar. Over de vordering wordt rente in rekening gebracht, deze varieert van 1% tot 2,5%.

25. Overige vorderingen en overlopende activa

30-06-2019 30-06-2018

Te vorderen subsidie	-	38
----------------------	---	----

26. Eigen vermogen

Het verloop van de posten in het eigen vermogen is als volgt:

Eigen vermogen	Gestort en opgevraagd kapitaal	Agio- reserve	Andere wettelijke reserves	Reserve omrekenings- verschillen	Overige reserve	Totaal 2018 / 2019
Stand per 1 juli	15.675	1.433	4.845	-597	28.922	50.278
Mutaties in het boekjaar 2018/2019						
Dividend	-	-	-	-	-6.074	-6.074
Resultaat van het boekjaar	-	-	-	-	9.353	9.353
Valutaverschillen	-	-	-	-7	-	-7
Overige mutaties	-	-	3.953	-	-3.953	-
Stand per 30 juni	15.675	1.433	8.798	-604	28.248	53.550

Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de onderneming bedraagt EUR 50.000.000 (2017/2018 EUR 50.000.000) en is verdeeld in 2.500.000 aandelen van EUR 20 elk waarvan 783.725 gewone aandelen geplaatst zijn. Het gestort en opgevraagd kapitaal dat is gestort bedraagt EUR 15.674.500 (ultimo 2017/2018 EUR 15.674.500).

Agioreserve

Het agio omvat de opbrengsten uit de uitgifte van aandelen voor zover deze hoger zijn dan het nominale bedrag van de aandelen (opbrengsten boven pari).

Andere wettelijke reserves

De post andere wettelijke reserves bestaat uit een wettelijke reserve deelnemingen en de wettelijke reserve inzake ontwikkelingskosten.

De wettelijke reserve deelnemingen heeft betrekking op deelnemingen die volgens de vermogensmutatiemethode zijn gewaardeerd. De reserve betreft het verschil tussen de op basis van de grondslagen van de moedermaatschappij berekende ingehouden winst en rechtstreekse vermogensmutaties van de deelnemingen enerzijds, en het deel daarvan dat de moedermaatschappij zou kunnen laten uitkeren anderzijds. Bij dit laatste is rekening gehouden met mogelijk niet-uitkeerbare winsten door deelnemingen die B.V.'s zijn in verband met door de besturen van de B.V.'s uit te voeren uitkeringstests.

De wettelijke reserve inzake ontwikkelingskosten betreft de gevormde reserve voor het niet afgeschreven deel van de geactiveerde ontwikkelingskosten.

De wettelijke reserves worden op individuele basis bepaald.

Reserve omrekeningverschillen

In deze wettelijke reserve worden valutaverschillen verantwoord die het gevolg zijn van de omrekening van functionele valuta van bedrijfsuitoefeningen in het buitenland naar presentatievaluta van de moedermaatschappij. Bij verkoop van een deelneming worden de op deze deelneming betrekking hebbende cumulatieve valutaverschillen overgeboekt naar de overige reserves.

Overige reserves

De Algemene Vergadering wordt voorgesteld het resultaat na belastingen over 2018/2019 als volgt te bestemmen: een bedrag van EUR 6,1 miljoen uit te keren als dividend en het resterende bedrag van EUR 3,3 miljoen toe te voegen aan de overige reserves. De mutatie ten bedrage van EUR 3.953.000 betreft de dotatie aan de wettelijke reserve.

Voorstel tot resultaatbestemming

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt voorgesteld het resultaat na belastingen over 2018/2019 als volgt te bestemmen: een bedrag van EUR 3.279.000 toe te voegen aan de overige reserves en het resterende bedrag van EUR 6.074.000 als dividend uit te keren. Per aandeel is er EUR 7,75 beschikbaar. Dit voorstel is in de balans verwerkt onder de kortlopende schulden.

27. Voorzieningen

Voorziening deelnemingen

De samenstelling en het verloop van de voorziening in het boekjaar 2018/2019 blijken uit het volgende overzicht:

	Totaal 2018 / 2019	Totaal 2017 / 2018
Stand 1 juli	1.495	-
Dotatie	-	1.495
Onttrekking	-941	-
Stand per 30 juni	554	1.495

De voorziening heeft betrekking op de deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde.

Overige voorzieningen

De samenstelling en het verloop van de overige voorzieningen in het boekjaar 2018/2019 blijken uit het volgende overzicht:

	Totaal 2018 / 2019	Totaal 2017 / 2018
Stand 1 juli	16	14
Dotatie	1	2
Stand per 30 juni	17	16

De overige voorziening betreft de jubileavoorziening welke is berekend, gebruikmakend van een disconteringsvoet van 4%, en rekening houdend met het verwachte personeelsverloop.

28. Belastingen en premies

	30-06-2019	30-06-2018
Vennootschapsbelasting	829	-
Loonheffing en sociale verzekeringen	35	54
	864	54

29. Overige schulden en overlopende passiva

	30-06-2019	30-06-2018
Te betalen lonen en salarissen	498	320
Schulden inzake pensioenen	18	14
Voorziening rechtszaken	67	517
Overige bedragen	341	217
	924	1.068

30. Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen na belastingen

Dit betreft het aandeel van de onderneming in de resultaten van haar deelnemingen, waarvan een bedrag van EUR 12.740.000 (2017/2018: EUR 8.956.000) groepsmaatschappijen betreft. Het overige deel betreft resultaat in minderheidsbelangen ten bedrage van EUR 727.000 negatief.

31. Overig resultaat na belastingen

Het overig resultaat na belastingen betreft de reguliere kosten voor het voeren van holdingsactiviteiten. De kosten betreffen personeelskosten, overige bedrijfskosten waaronder juridische kosten, afschrijvingen en rentebaten en -lasten.

Lonen en salarissen

	30-06-2019	30-06-2018
Brutolonen personeel	1.054	761
Sociale werkgeverslasten personeel	40	44
Pensioenpremie personeel	81	74
	1.175	879

Specificaties aantal fte's

30-06-2019

30-06-2018

Directie en administratie

4

4

Bij HZPC Holding B.V. waren gedurende het boekjaar gemiddeld 4 fte in dienst en alle werkzaam in Nederland (vorig boekjaar 4 fte).

Overige toelichtingen

Financiële instrumenten

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's. Om deze risico's te beheersen heeft de onderneming een beleid, inclusief een stelsel van kredietlimieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de onderneming te beperken.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, overige vorderingen en liquide middelen.

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen.

Het management ziet erop toe dat er voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Renterisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Zowel over deze vorderingen en schulden zijn variabele rentende renteaftspraken overeengekomen, hierdoor loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Om het renterisico op de kredietfaciliteit te beperken is als mitigerende maatregel een rente cap overeenkomst afgesloten.

Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen

De onderneming heeft verplichtingen van operationele leaseverplichtingen en huur voor een bedrag van EUR 83.000.

Van dit bedrag heeft EUR 37.000 een looptijd van korter dan 1 jaar. Het overige betreft een verplichting korter dan 5 jaar.

De last voor huur en lease in het boekjaar 2018/2019 bedroeg EUR 51.000.

Fiscale eenheid

De onderneming vormt tezamen met haar binnenlandse dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting en omzetbelasting. Elk der vennootschappen is volgens de standaardvoorwaarden aansprakelijk voor te betalen belasting van alle bij de fiscale eenheid betrokken vennootschappen. De fiscale eenheid wijkt niet af van de fiscale eenheid in de geconsolideerde jaarrekening.

Bezoldiging Directie en Raad van Commissarissen

De opgave inzake de bezoldiging van directie is achterwege gelaten met een beroep op artikel 2:383 lid 1 BW, laatste volzin.

De bezoldiging van de commissarissen bedraagt EUR 86.000 (2017/2018: EUR 72.000).

Joure, 3 oktober 2019

De Directie:

G.F.J. Backx (CEO), statutair bestuurder

H. Verveld (CCO)

J.L. van Vilsteren (CFO)

De Raad van Commissarissen:

M.J. Ubbens, voorzitter

C.J. Biemond

I. Frolova

M. Kester

W. Sinnema

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire bepalingen

inzake resultaatbestemming

Op grond van artikel 27 van de statuten van HZPC Holding B.V. kan de vennootschappelijke winst jaarlijks een door het bestuur met goedkeuring van de Raad van Commissarissen te bepalen percentage worden gereserveerd, terwijl daarop voorts in aftrek worden gebracht de niet gedelgde verliessaldi van de voorgaande jaren, alsmede de belastingen welke ten laste van de winst geheven zijn of geheven zullen worden, zo nodig door schatting vast te stellen. De aldus resterende winst staat ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De vennootschap kan aan de aandeelhouders en eventuele andere gerechtigden tot voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Algemene Vergadering van HZPC Holding B.V.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening over het boekjaar eindigend per 30 juni 2019 van HZPC Holding B.V. (hierna 'de vennootschap') te Joure (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van HZPC Holding B.V. per 30 juni 2019 en van het resultaat over het boekjaar 2018/2019, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 30 juni 2019;
- 2 de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over het boekjaar 2018/2019; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van HZPC Holding B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het directieverslag;
- de overige gegevens;
- verslag van de Raad van Commissarissen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen of de activiteiten. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen of de activiteiten geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 3 oktober 2019

KPMG Accountants N.V.
R.W. van Dijk RA

HZPC Holding B.V.

Edisonweg 5, 8501 XG Joure
Postbus 88, 8500 AB Joure
Nederland

+31 (0)513 489 888
info@hzpc.com
www.hzpc.com

HZPC
keeps you growing